

Projekt kooperace školy a rodiny v rámci povinného předškolního vzdělávání

Simona Poláčková

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Simona Poláčková**
Osobní číslo: **H17839**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Projekt kooperace školy a rodiny v rámci povinného předškolního vzdělávání**

Zásady pro vypracování

Zpracování řešeře a studium odborné literatury týkající se spolupráce školy a rodiny v rámci povinného vzdělávání v mateřské škole. Vymezení teoretických východisek o možnostech kooperace učitelů a rodičů v posledním roku docházky dítěte do mateřské školy. Příprava projektu kooperace učitelů a rodičů s ohledem na specifika vzdělávání dětí před nástupem do základní školy. Realizace a ověření projektu ve vybrané mateřské škole. Evaluační projektu, její závěry a návrh doporučení do praxe mateřských škol.

Rozsah bakalářské práce:
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

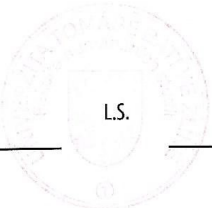
Seznam doporučené literatury:

Carvalho, M. E. P. (2001). *Rethinking family-school relations: a critique of parental involvement in schooling*. Mahwah, N.J.: L. Erlbaum Associates.
Lažová, L. (2013). *Mateřská škola komunikuje s rodiči: výměna informací, řešení problémů*. Praha: Portál.
Opravilová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada.
Otevřelová, H. (2016). *Školní zralost a připravenost*. Praha: Portál.
Syslová, Z., & Štěpánková, L. (2019). *Třídní projekty v mateřské škole*. Praha: Portál.
Zelinková, O. (2011). *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program: [nástroje pro prevenci, nápravu a integraci]*. Praha: Portál.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. PaedDr. Jana Majerčíková, PhD.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: 4. října 2019
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2020

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, Ph.D.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 27. listopadu 2019

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 29.4.2020

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odporuje-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce má aplikační charakter. Je zaměřena na kooperaci školy a rodiny v rámci povinného předškolního vzdělávání. V teoretické části jsou popsány aktéři spolupráce ve vztahu k dítěti. Další část je zaměřena na kooperaci školy a rodiny, možnosti jejich spolupráce a komunikaci mezi nimi. V poslední teoretické části práce jsou definovány pojmy týkající se posledního roku dítěte v mateřské škole. Na tuto kapitolu navazuje praktická část, ve které bylo záměrem vytvořit roční projekt týkající se kooperace školy a rodiny v rámci povinného předškolního vzdělávání, podrobně jej popsat a část ověřit v konkrétní mateřské škole. V závěru se nachází evaluace, z níž vychází doporučení pro praxi. Z výsledků projektu vyplynulo prohloubení spolupráce mezi mateřskou školou a rodiči, na jehož základně se podpořila připravenost dětí na základní školu.

Klíčová slova: povinné předškolní vzdělávání, kooperace školy a rodiny, školní zralost, školní připravenost

ABSTRACT

The bachelor thesis has applicative characteristics. The aim of the thesis is to map school and family cooperation under the terms of compulsory pre-school education. The theoretical part describes cooperative participants in relation to a child. The following part of the thesis turns to school and family cooperation, variety of possibilities and mutual communication. The objective of the last theoretical part is to specify the terms concerning the last year of pre-school education of a child. This chapter is followed by the practical part aiming to create a year project regarding a real nursery school, to describe in details and to verify the mutual family-school cooperation within the compulsory education. In the end there is an evaluation which proceeds suggestions into practice. The outcome of the project resulted in a deeper cooperation between the nursery school and the parents, which supported the children's readiness to start elementary education.

Keywords: compulsory pre-school education, school and family cooperation, the school maturity, the school readiness

Poděkování:

Touto cestou chci poděkovat doc. PaedDr. Janě Majerčíkové PhD., vedoucí mé bakalářské práce, za její velkou trpělivost, ochotu, pomoc a cenné rady při zpracovávání práce. Dále děkuji za možnost uskutečnění projektu v mateřské škole, své vedoucí učitelce, kolegyním, rodičům a dětem účastnících se projektu, bez kterých by nebylo možné projekt ověřit. V neposlední řadě děkuji své rodině, příteli a kamarádům, za důvěru, pomoc a trpělivost po celou dobu mého studia.

Prohlášení:

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 RODINA A ŠKOLA.....	11
1.1 RODINA VE VZTAHU K DÍTĚTI.....	12
1.2 ŠKOLA VE VZTAHU K DÍTĚTI.....	15
2 KOOPERACE S RODIČI.....	17
2.1 MOŽNOSTI VZÁJEMNÉ SPOLUPRÁCE.....	19
2.2 KOMUNIKACE S RODIČI.....	22
3 POSLEDNÍ ROK DOCHÁZKY DÍTĚTE DO MATEŘSKÉ ŠKOLY.....	25
3.1 SPECIFIKA VZDĚLÁVÁNÍ.....	26
3.2 NÁSTROJE PŘEDŠKOLNÍ DIAGNOSTIKY.....	26
3.3 ŠKOLNÍ ZRALOST A PŘIPRAVENOST DÍTĚTE NA ZÁKLADNÍ ŠKOLU.....	27
3.4 PORADENSKÁ ZAŘÍZENÍ.....	28
3.5 ODKLAD ŠKOLNÍ DOCHÁZKY.....	29
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	31
4 PROJEKT CESTA DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY.....	32
4.1 STRUKTURA PROJEKTU.....	32
4.2 ZAMĚŘENÍ A OBSAH SETKÁNÍ PRO RODIČE.....	35
4.3 ZAMĚŘENÍ A OBSAH SETKÁNÍ PRO RODIČE A DĚTI.....	37
5 REALIZACE A OVĚŘENÍ PROJEKTU V PRAXI.....	39
5.1 CHARAKTERISTIKA MŠ.....	39
5.2 CHARAKTERISTIKA RODIČŮ A DĚTÍ.....	39
5.3 PRŮBĚH SETKÁNÍ PRO RODIČE.....	40
5.4 PRŮBĚH SETKÁNÍ PRO RODIČE A DĚTI.....	52
6 EVALUACE PROJEKTU.....	64
6.1 VLASTNÍ REFLEXE.....	64
6.2 EVALUACE UČITELEK.....	65
6.3 EVALUACE RODIČŮ.....	66
7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	67
ZÁVĚR.....	69
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	71
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	75
SEZNAM TABULEK.....	76
SEZNAM PŘÍLOH.....	77

ÚVOD

V posledních letech byla k předškolnímu vzdělávání uzákoněna povinnost, která je nyní nedílnou součástí docházky dítěte do mateřské školy. Téma povinného předškolního vzdělávání je zatím nevyhasínajícím ohniskem odborných prací znalců mnoha disciplín, zvláště pak pedagogů. Před lety jsem ve svém působení rovněž zakotvila na poli pedagogiky, a to jako učitelka v mateřské škole. Není tedy divu, že mě z nabízených témat zaujal Projekt kooperace školy a rodiny v rámci povinného předškolního vzdělávání.

Spolupráce mezi rodinou a mateřskou školou je součástí každodenního života dítěte, jež toto zařízení navštěvuje. A je přínosné, když tyto dva subjekty mají mezi sebou partnerský vztah. Zavedením povinného předškolního vzdělávání se mění určité podmínky docházky dítěte do mateřské školy a přichází na řadu otázky rodičů, zda je dítě připraveno na vstup do základní školy, jestli je nutná návštěva poradenského zařízení a jaké oblasti u dítěte rozvíjet a jakým způsobem. Proto by bylo přínosem tyto otázky shrnout a komplexně je předat rodině dítěte, které se nachází v povinném předškolním vzdělávání. Tím se mateřská škola s rodinou může více sblížit, prohloubit spolupráci a připravit tak dítě na bezproblémový vstup do základní školy, nebo jej alespoň ulehčit.

Na základě těchto zkušeností z praxe je hlavním cílem praktické části bakalářské práce vytvořit roční projekt na téma kooperace školy a rodiny v rámci povinného předškolního vzdělávání a část ověřit v konkrétní mateřské škole, kde si kladu za cíle podpořit připravenost dětí na základní školu skrze spolupráci mateřské školy s rodiči, prohloubit spolupráci mezi mateřskou školou a rodiči v rámci povinného předškolního vzdělávání, seznámit rodiče o specifikách povinného předškolního vzdělávání a optimalizovat odklady školní docházky na základě informovanosti rodičů.

Praktická část bakalářské práce se opírá o teorii, která osvětluje význam a specifika účastníků a dalších faktorů podílejících se na předškolním vzdělávání dítěte v mateřské škole. V teoretické části jsou vymezeny dva subjekty – mateřská škola a rodina, dále jejich vztah k dítěti, kooperace mezi nimi s možnostmi spolupráce a také specifika posledního roku docházky dítěte do mateřské školy. Nelze opomenout ani téma odkladu školní docházky či charakter a spolupráci poradenských zařízení.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA A ŠKOLA

Jednou z povinností mateřské školy je naplňovat rámcově vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále RVP PV), na jehož základě musí pedagog dobře poznat rodinu dítěte a její výchovu. Mateřská škola by měla doplnit funkci rodiny, pokud zjistí, že ji rodina nenaplňuje. Ve vzdělávání v mateřské škole a výchově v rodině by mělo jít o součinnost těchto dvou institucí. Partnerských vztahů mezi těmito institucemi lze dosáhnout prostřednictvím důvěry, vstřícnosti, porozumění a respektu (Syslová, 2012).

Rabušicová (2004) uvádí, že je na základě výzkumů nejpodstatnější zapojení rodičů do vzdělávání malých dětí na úrovni předškolní a primární docházky. *„Filozofické a teoretické argumenty pro zapojování rodičů do předškolních programů jsou značně silnější než dostupný výzkumný základ.“* (Powel in Rabušicová, 2004, s. 14).

Podoba dnešní mateřské školy se za poslední roky proměnila a nastaly v ní změny, se kterými dnešní rodiče dětí nemají zkušenost. Ve většině případů jsou v současné mateřské škole rodiče přijímáni jako rovnocenní partneři oproti minulosti, kdy byli pouhými konzumenty služeb, které jim mateřské školy nabízely. Mateřská škola má za úkol rodinnou výchovu doplňovat. Učitelé by měli rodiče respektovat, naslouchat jim a radit se s nimi, aby společně našli nejlepší cestu ke vzdělávání dítěte. *„To, že se člověk stane rodičem, z něho nedělá odborníka na výchovu. Avšak to, že pečuje o své dítě, z něho dělá odborníka na dítě. Zná ho lépe než učitelky, psychologové či specialisté. Ví, co ho potěší, z čeho má obavy, co se mu daří, zná jeho reakce, chování, chutě a návyky. Může se dopouštět chyb, ale určitě je nedělá záměrem dítěti ublížit.“* (Svobodová, 2010, s. 64).

Proto vztah rodičů a učitelů mateřských škol je pro obě strany výhodný. Spoluprací mezi těmito dvěma institucemi může vzniknout partnerství, z kterého bude mít největší prospěch dítě.

Spolupráce školy s rodinou je nejen přirozeným požadavkem na pozitivní rozvoj dítěte, ale tato spolupráce je dnes již ukotvena ve školském zákoně vyhláškou č. 14/2005 Sb., kde se o této spolupráci hovoří hned v prvním odstavci:

„Mateřská škola spolupracuje se zákonnými zástupci dětí a dalšími fyzickými a právnickými osobami s cílem vyvíjet aktivity a organizovat činnosti ve prospěch rozvoje dětí a prohloubení vzdělávacího a výchovného působení mateřské školy, rodiny a společnosti.“ (dle § 1 odst. 1 vyhlášky č. 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání).

Podle Opravilové (2016) je primární sociální skupinou dítěte rodina, a tam také vzniká nejpevnější vazba mezi dítětem a rodiči. Rodiče, mimo povinnost uspokojení základních potřeb dítěte, zodpovídají za výchovu a vzdělání dítěte. S přibývajícím věkem dítěte se do této úlohy postupně vkládají i další osoby a instituce. Tou nejstěžejnější je škola. První v pořadí je ve vzdělávacím systému České republiky škola mateřská.

Vztah školy a rodiny se stává stále aktuálnějším a diskutovaným tématem. Otázkou jsou především vztahy mezi rodinou a školou - vztah rodiče a učitele. Vzhledem k času, které dítě tráví ve vzdělávacích institucích, hovoří se o škole jako o sekundární sociální skupině dítěte. Pokud se mají efektivně na výchově dítěte podílet dva účastníci, je nezbytně nutné, aby mezi sebou tyto dvě skupiny spolupracovaly a udržovaly zdravé partnerské vztahy. Z nutnosti účasti vzdělávacích institucí na péči o dítě není možné vnímat působení rodiče a učitele jako souboj, ale jako rovné partnerství a vůbec shledávat výhodu v tak vysokém zájmu o vzdělání a výchovu dítěte (Bejdáková, 2018).

1.1 Rodina ve vztahu k dítěti

Ať už rodina čelí více či méně závažným problémům, ať už je ve svém fungování vratší či stabilnější, stále symbolizuje jedinečný druh lidské soudružnosti. Pro většinu současníků představuje útočiště, bez něhož si nedokáží svůj život představit. Zvláště významně realizuje svou funkci vůči dítěti. Rodinné prostředí nejlépe odpovídá potřebám dětí a dospívajících. Náročně bychom našli takové prostředí, které by stejně účinně vytvářelo počáteční podmínky pro rozvoj osobnosti dětí a jejich úspěšnosti ve vzdělání (Helus, 2007).

Z právního hlediska není rodina právním subjektem, avšak právními subjekty jsou její členové. Jestliže se stane součástí rodiny dítě, vzniká tzv. rodičovská odpovědnost, jež je stanovena v občanském zákoníku v § 858 zákona 89/2012 Sb.

Podle Šmelové (2018) je rodina vzorem pro své dítě, jak morálním, tak v předávání tradic a hodnot. Funkce rodiny k dítěti je především výchovná. Dále ji můžeme rozčlenit na biologicko-reprodukční, sociálně-ekonomickou, ochranou a sociálně výchovnou.

- Biologicky-reprodukční funkce je významná pro společnost a jedince. Potřebná je jako stabilní reprodukční základna pro společnost.

- Sociálně-ekonomická funkce znamená, že členové rodiny jsou zapojeni do výrobní i nevýrobní sféry v rámci výkonu svého povolání a současná rodina se stává spotřebitelem. Rodina také představuje samostatnou ekonomickou jednotku.
- Ochranná funkce znamená zajištění všech členů rodiny v rámci životních materiálních a nemateriálních potřeb.
- Sociálně-výchovná funkce se zaměřuje na děti. Dítě má v rodině citové zázemí, učí se lásce, laskavosti a rodina mu zajišťuje bezpečí, učí dítě vztahům k druhým, osvojovat si základní návyky a způsoby chování běžné ve společnosti.

Podle Opravilové (2016) patří mezi dnešní specifika mladých rodin vyšší věk rodičů. Dnešní rodiče mají mezi 27 až 30 lety, a patří mezi ně menší množství rodin, které jsou v manželství. Také některé děti žijí a vyrůstají v neúplných rodinách, protože je v dnešní době až 50% rozvodovost. Oproti minulosti děti tráví méně času se svými prarodiči, což je způsobeno tím, že většina prarodičů chodí do práce a nemá tolik času, nebo jej tráví jinak, například sportem a cestováním.

Specifika dnešní rodiny potvrzuje i Průcha, který uvádí zvyšující se věk matek, ale také dodává další specifika, a to větší počet dětí narozených mimo manželství, klesající početnost dětské populace, vysokou rozvodovost, zaměstnanost matek a úroveň vzdělání rodičů (Průcha & Kořátková, 2013).

Helus (2007) uvádí deset funkcí rodiny vzhledem k dítěti a upozorňuje na negativní důsledky jejich selhávání:

1. Rodina uspokojuje základní, primární potřeby dítěte v raných stádiích života.
2. Rodina uspokojuje závažnou potřebu organické přináležitosti dítěte (domov, mít svého člověka).
3. Rodina poskytuje dítěti akční prostor (aktivní projev, seberealizace součinnost s druhým).
4. Rodina uvádí dítě do vztahu k věcem rodinného vybavení (já mám – my máme).
5. Rodina určuje prvopočáteční prožitek sebe sama (chlapec, dívka, vzor matky, otce).
6. Rodina poskytuje dítěti vzory a příklady.
7. Rodina zakládá a rozvíjí vědomí povinnosti a úcty.
8. Rodina otevírá dítěti příležitost mezigeneračních vztahů.
9. Rodina navozuje představu o širším okolí, společnosti, světě.

10. Rodina je útočištěm v situacích životní bezradnosti.

Dále také uvádí pět kategorií rodin podle funkčnosti vzhledem k dítěti:

1. Rodiny stabilizačně funkční – rodiny zajišťující kvalitní socializační podmínky dítěti.
2. Funkční rodiny s přechodnými, více či méně vážnými problémy – dokážou je ale řešit, díky tomu se upevňují a rozvíjejí. Tyto rodiny převažují.
3. Rodiny problémové – nastalou krizi se snaží řešit, může nastat rozchod, ale hledají způsoby, aby tím dítě netrpělo.
4. Rodiny dysfunkční – dlouhodobé funkce narušeny, děti mohou být ohroženy. Například rodiny zatížené alkoholismem. Rozchod rodičů představuje traumatické a dlouhodobě působící následky.
5. Rodiny afunkční – nejruznější patologické projevy, nezájem o dítě přerůstá v nenávislný postoj vůči němu. Může nastat i umístění dítěte do dětského domova, avšak těchto rodin je méně než 1% (Helus, 2007).

Opravilová (2016) také ve své knize uvádí různé výchovné styly rodičů různých autorů. Podle Možného lze v české společnosti rozlišit dvojí koncepce rodičovské autonomie na liberální a tradiční. Podle Lewina existuje různé typologické vymezení výchovných stylů a to na autoritativní (dominantní), liberální (volné) a demokratické (partnerské). Podle Matějčka jsou výchovné styly podle citového vztahu rodičů k dítěti a to:

- Zavrhování dítěte, lhostejnost, zanedbávající výchova.
- Okouzlení dítětem, rozmazlující, hyperprotektivní a protekční výchova.
- Perfekcionalistická a úzkostná výchova (Matějček in Opravilová, 2016).

V poslední řadě stojí za zmínku členění Ilony Gillernové, která v dimenzionálním modelu způsobu výchovy uvádí základní kritérium formu emočního vztahu, podle něhož diferencuje kladný emoční vztah, střední emoční vztah a záporný emoční vztah (Gillernová in Opravilová, 2016).

Jednoznačně zařadit rodinu podle dané typologie je náročné a záleží na zvolených kritériích. Většinu rodin nelze zařadit k jednomu kritériu, ale mohou spadat i k několika. Sobotková uvádí tři základní typy rodiny:

1. Uzavřený rodinný systém – pevná struktura času a prostoru s neměnnými pravidly a řádem.
2. Otevřený rodinný systém – pevný řád, ale pružné přizpůsobení vývoje rodiny, pohyblivý prostor a proměnlivý čas.
3. Náhodný (nepravidelný) rodinný systém – nestabilní struktura, rozptýlený prostor a čas (Sobotková in Šmelová & Prášilová, 2018).

Šmelová a Prášilová také uvádějí, že se rodina může skládat se základních členů jako je matka, otec a děti, anebo lze hovořit o rozšířených rodinách, kam spadají prarodiče, tety, strýcové i rodinní přátelé. Také lze kategorizovat rodinu na úplnou, neúplnou a doplněnou.

- Úplná rodina se skládá z biologických rodičů dítěte.
- Neúplná rodina je jeden rodič s dítětem např. svobodná matka, vdova.
- Doplněná rodina (nevlastní, rekonstruovaná) je jeden biologický rodič a nový partner tzv. nevlastní rodič (Šmelová & Prášilová, 2018).

Téma rodiny ve vztahu k dítěti je předmětem řady odborníků na poli psychologie, sociologie, biologie a jistě mnoha dalších disciplín. Jejich názory se mohou různit i prolínat. Avšak majoritně vyzdvihují nezastupitelnost rodiny v životě dítěte a její vliv na něj.

1.2 Škola ve vztahu k dítěti

Mateřská škola je školské zařízení, které navazuje na výchovu v rodině. Zajišťuje všestrannou péči o dítě od 3 let do 6 let. Vzdělávání plní důležité cíle jako je rozumový, citový a tělesný rozvoj dětí, osvojování základních pravidel chování a mezilidských vztahů, rozvoj řeči a komunikační dovednosti. Zároveň napomáhá vyrovnávat nerovnosti ve vývoji dětí (Průcha et al., 2013).

Za poslední desetiletí se mateřská škola změnila a to zejména ve vztahu k samotnému dítěti. Orientuje se především na individuální potřeby dítěte a spolupracuje s rodinou. Alternativní směry již nejsou novotvarem. Implementovaly se ve výchovně vzdělávacím systému a poptávka po nich je vysoká. V současnosti se více hovoří o tom, že mateřská škola je veřejná služba, která je orientována do tří oblastí:

- K dítěti – cílem je rozvinout dispozice dítěte v nejrůznějších oblastech.

- K rodině – cílem je pomoc se vzděláváním a s rozvojem sociálních dovedností, které vedou k začlenění dítěte do své generační skupiny a společnosti.
- Ke společnosti – každý je užitečný ku prospěchu společnosti (Koťátková, 2014).

Osobnostní orientace je vedena snahou oprostit se od dlouholetého přesvědčení, že činnost pedagoga spočívá ve „tvarování“ dítěte. Dítě je jedinečnou, neopakovatelnou bytostí, která má již v tomto věku právo být sama sebou a právě jako taková být přijímána i tehdy, když se předpokládaný tvar nenaplní nebo přesáhne.

Nové požadavky na výchovu upravují vztah učitele mateřské školy k dítěti. Autoritativnost, dominance nad dítětem, snaha si jej podmanit či s ním přímo manipulovat jsou substituovány rovným partnerským vztahem. V tomto vztahu je skepse vůči schopnostem dítěte nahrazena náklonností a důvěrou. Doposud tradiční nepřiměřené požadavky na dítě, potřeby pedagogů moralizovat a zbytečná kritéria jsou nahrazeny trpělivostí. Důvěřuje se schopnostem dítěte, jimiž je vybaveno. Dítě pak ve svém nově nabytém prostoru vystupuje jako individuum s možností se projevit, souhlasit, ale i oponovat, podílet se na rozhodování a uplatňuje všechny své dosažené schopnosti v mnoha aktivitách. Dítě je respektovaným subjektem s plným právem jako dospělý. V takovém prostoru je dítě pozitivně motivováno, projevuje se důvěra a uznání. Potlačovací kroky, které jsou pocíťovány ve výchově jako nutnost, jsou omezeny. Dítěti jsou tyto represivní zásahy podávány citlivě a jednotlivě v malých dávkách (Kolláriková & Pupala, 2010).

Vzhledem k tomu, že se funkce rodiny a školy ve vztahu k dítěti protínají ve své hlavní funkci, a to funkci výchovné, je tedy v nejvyšším zájmu, aby tito dva účastníci byli ve vzájemné kontinuitě.

2 KOOPERACE S RODIČI

Kooperace vyjadřuje spolupráci lidí, která je zaměřená na dosažení společného cíle. Tato dovednost není vrozená, ale je nutné ji nacvičovat, nebo rozvíjet (Průcha, 2013, s. 134).

Majerčíková (2012) uvádí, že spolupráce je základní prostředek pro realizaci vztahu školy a rodiny.

Na přelomu osmdesátých let dvacátého století vzešli požadavky na spolupráci v mateřské škole. V praxi to většinou znamenalo pouhou komunikaci mezi rodiči a učitelkami, do třídy se rodiče dostali jen z nějakého důvodu, například při třídních schůzkách, nebo besídkách, které pořádala mateřská škola. V současnosti je spolupráce pojímána rozsáhlejším způsobem, i když převažují klasické způsoby spolupráce, jako jsou například třídní schůzky, dny otevřených dveří, konzultace s učitelkami, výstavy dětských prací, besídky a jiné akce. Častěji je umožněn pobyt rodiče při adaptační fázi dítěte na začátku školního roku, nebo neformální posezení rodičů v mateřské škole. Stává se, že rodiče o tyto aktivity nemají moc zájem, nebo se jim vyhýbají. Důvodem může být to, že se rodiče necítí dobře v prostředí mateřské školy, neví jak se při takových akcích chovat a nemají žádné vztahy s ostatními rodiči, nebo učitelkami. Nedůvěra rodičů k mateřské škole či neznalost tohoto prostředí mohou být zapříčiněny vlastní zkušeností z dětství, kdy nezažívali partnerský vztah mezi jejich rodiči a mateřskou školou. Mateřská škola by měla zajistit takové podmínky, aby rodiče důvěru získali. Jedná se o dlouhodobý oboustranný proces (Kořátková, 2014).

Spolupráci rodičů s mateřskou školou ovlivňuje otevřenost a sdílnost rodičů. Část rodičů přenechává výchovu zcela na mateřské škole a důvěřuje jí, ale další část rodičů má svou představu o vzdělávání svých dětí, kterou od mateřské školy očekávají. Ta je ovlivněna jejich zkušeností z dětství. Takto mohou nastat ze strany rodičů pochybnosti a překážky v komunikaci. Z toho plyne, že k vytvoření kladného a partnerského vztahu s rodiči dětí a mateřské školy je důležitý první krok ze strany mateřské školy k rodičům (Krejčová et al., 2015).

Podle Kropáčkové (2008, s. 96) jsou pro kvalitní spolupráci mezi školou a rodinou tyto předpoklady:

- Vytváření podmínek

- Partnerský vztah
- Gradace vztahu (navázání, udržování, rozšiřování)
- Nabídka rozmanitých forem spolupráce
- Respektování individuálních rozdílů
- Prostor pro výběr
- Vzájemné respektování práv, povinností, potřeb a možností

Zároveň dodává, že by kvalitní spolupráce rodiny a školy měla být založená na vzájemné důvěře, vyměňování informací a oboustranné komunikaci (Kropáčková, 2008).

Krejčová (2003, s. 150) uvádí desatero pro spolupráci s rodinou:

1. Respektujeme úlohu rodičů – rodiče mají právo a povinnost činit důležitá rozhodnutí týkající se dítěte a jsou nejvýznamnější činiteli ovlivňující vývoj dítěte.
2. Zachováváme důvěrnost – rodiny mají právo na ochranu osobních informací.
3. Mluvíme s rodinami o očekáváních, která vůči sobě máme – zjišťujeme představu rodičů o vzdělávání dítěte a spolupráci se školou.
4. Podporujeme spolupráci s rodiči nabídkou více strategií k jejich zapojení – rodiny jsou odlišné, každá rodina by si měla moci vybrat vyhovující spolupráci.
5. Respektujeme, že konkrétní způsob spolupráce si volí rodina sama – nejširší nabídka možností pro spolupráci.
6. Usilujeme o zapojení celé rodiny – přispět mohou i další členové rodiny, nebo její přátelé.
7. Plánujeme rodičovská setkání a konzultace v době, která rodině vyhovuje – možnost rodičům vybrat si termín setkání.
8. Zaměřujeme se na silné stránky rodiny a poskytujeme ji pozitivní zpětnou vazbu – zdůrazňování silné stránky rodiny a dosažené úspěchy. Dávat rodinám najevo, že si ceníme spolupráce a zapojení.
9. Spolupracujeme s dalšími partnery školy – otevřenost ke spolupráci s jinými institucemi a organizacemi.
10. Víme, že všechno nejde hned - postupné budování partnerských vztahů.

Úzká spolupráce s rodinou a návaznost na výchovu dítěte v rodině je v současné době jeden z nejnáročnějších úkolů pro pedagogy. V současnosti se mění rodina a její fungování, na což pedagogové nebyli příliš připravováni (Krejčová et al., 2015).

Majerčíková (2015) uvádí, že vztah s rodiči dětí je důležitou oblastí pro fungování každé školy. V tomto vztahu převládá konsenzus, kde je potřebné tento vztah posilovat a budovat. Avšak je nejvíce prospěšný pro samotné dítě.

V případě, že jsou rodiče součástí školy, je pro malé děti tato situace velmi významná pro získávání dobrého pocitu ze školy (Carvalho, 2001).

Ve vztahu mezi učitelem a rodičem lze dosáhnout partnerského vztahu. Rabušicová uvádí: „*Partnerství předpokládá rovnocenný vztah, a také se automaticky předpokládá, že rodiče akceptují učitele jako odborníky na výchovu a vzdělávání. Méně samozřejmé je, že by také učitelé měli respektovat zkušenosti rodičů s výchovou vlastních dětí a přijímat je jako obohacení pro svou práci.*“ (Rabušicová, 2004, s. 53) Partnerský vztah s rodiči může být pro mateřskou školu velice výhodný i za cenu toho, že učitelé ztratí kousek své vážnosti. Díky tomu se mohou z rodičů stát dobrými spojenci, kteří budou nejvíce prospěšní pro dítě. Také se mohou aktivně zapojit do chodu ve třídě, tím že přispějí pomůckami, vybavením, návštěvami na pracovišti, setkáním a zajímavými výlety (Svobodová, 2010).

Rabušicová také uvádí dva druhy partnerství ke vztahu rodiče ke škole a to:

1. Výchovné partnerství – jednotlivci, nebo skupiny jednájí v zájmu péče o dítě, a také o výchovu a vzdělávání.
2. Sociální partnerství – jednotlivci, nebo skupiny vstupují do vztahů školy v zájmu rozvoje školy jako instituce (Rabušicová, 2004, s. 36).

„*Učitelé potřebují rodiče, a proto myšlenku partnerství kombinují odborné znalosti učitelů v oblasti vývoje dítěte a kurikula s odbornými znalostmi rodičů o svých vlastních dětech.*“ (Carvalho, 2001, s. 132).

Aby bylo možné dosáhnout partnerského, nebo alespoň kladného vztahu s rodiči, který by byl přínosem pro dítě, je nutné, aby mateřská škola spolupráci s rodiči podporovala a nabízela jim rozmanitou formu možností ke vzájemné spolupráci.

2.1 Možnosti vzájemné spolupráce

Pro spolupráci mezi mateřskou školou a rodinou je vhodné nastavit určitou filozofii a pravidla. Mít prostor pro vysvětlování, komentáře, analýzu a diskuzi, kde je možnost najít společná východiska a stanoviska.

Kroky pro realizaci partnerských vztahu podle Bulla:

1. Informování
2. Vysvětlování
3. Pozorování
4. Participace
5. Rozhodování

Z Bullova rozdělení partnerských vztahů je participace zlomovým bodem pro aktivní zapojení rodičů do vzdělávání dítěte. Právě v tomto bodě může pedagog rodiče nasměrovat nebo rovnou vtáhnou do akce.

Návrh forem spolupráce pro mateřskou školu a rodiny:

- Partnerská výzva pro spolupráci s rodinou – osobní list rodičům na začátku školního roku.
- Seznamování s novými dětmi a rodinami.
- Dotazník pro rodiče – zjištění očekávání od spolupráce s mateřskou školou.
- Dvojsměrná písemná zpráva – na první straně je hodnocení výkonu dítěte a na druhé je prostor pro vyjádření se rodičem.
- Přístup rodičů na zasedání zaměstnanců mateřské školy.
- Návštěva rodičů v mateřské škole.
- Poskytnutí prostoru pro setkávání rodičů.

Tyto možnosti forem spolupráce jsou závislé na osobnostních charakteristikách a komunikačních dovednostech učitelek i rodičů (Bull in Majerčíková & Navrátilová, 2014).

Ať už si rodič vybere jakoukoliv formu participace, v ten moment se zcela jistě zapojuje do výchovně-vzdělávacího procesu svého dítěte a je potřeba jej v těchto aktivitách dále podporovat.

Je nezbytné vytvářet situace, kdy může být rodičům nabídka zapojení se zprostředkována. Učitel tak může nabídnout různé formy spolupráce, tak aby byly příjemné rodiči i jemu samotnému.

Doležalová rozděluje formy a možnosti spolupráce s rodiči na tři oblasti:

1. Individuální setkání – setkání učitelky s jedním rodičem.

2. Skupinové setkání – setkání učitelky se všemi rodiči, např. při předávání informací o akcích, prezentace výsledků činností.
3. Mimoškolní akce mimo provoz MŠ – v odpoledních hodinách, nebo o víkendu (Doležalová, 2010, s. 55).

Po širší inspiraci Čapek uvádí nejčastější formy spolupráce mezi mateřskou školou a rodičem:

- Průvítání rodičů – má velký význam po celou dobu docházky do mateřské školy.
- Písemné zprávy – minimálně dvakrát do roka, informace o dítěti a možnost vyjádření ze strany rodičů.
- Škola jako výchovný institut ve vztahu partnerství rodičů – v zájmu a přání rodičů by mělo být působení pedagoga.
- Návštěva v rodině – jen ve výjimečných případech.
- Individuální konzultace – setkání rodiče s učitelem pro informovanost o dítěti.
- Pololetní třídní schůzky – minimálně dvakrát do roka, informovat rodiče o pokroku dítěte.
- Respektování přání rodičů – najít nejvhodnější řešení pro dítě.
- Sdružení rodičů – finanční oblast, efektivnost vztahů rodič a MŠ.
- Rada školy – zapojení rodičů do chodu školy.
- Školní publikace – informovat rodiče prostřednictvím letáků a časopisů (Čapek, 2013, s. 28).

Do spolupráce mezi mateřskou školou a rodinou můžeme zařadit i telefonické rozhovory, SMS a emailové zprávy, které slouží k okamžité spolupráci a řešení dané situace. Spolupráce může být neformální, kam spadá kontakt s rodičem při příchodu a odchodu dítěte do mateřské školy, který je zdrojem k budování dobré komunikaci (Krejčová et al., 2015). Do spolupráce formální spadají různé příležitosti ke kontaktu a spolupráci s rodičem jako je třídní schůzka a konzultace, besídka a výstavy dětských prací, den otevřených dveří a společenské akce v MŠ.

Způsobů, jak navázat komunikaci a spolupráci s rodiči je nespočet. Jistě každý učitel zvolí takovou formu spolupráce, kterou uzná za efektivní a příjemnou pro sebe i podle charakteru rodičů. Každá situace vyžaduje přiměřenou formu komunikace. Kombinací

různých forem setkání během celého roku může učitel oslovit větší množství rodičů, kterému právě použitá forma bude vyhovovat a iniciuje jeho zapojení.

„Hlavní podmínkou spolupráce je ochota ke vzájemné komunikaci“ (Musilová in Šmelová & Prášilová, 2018, s. 89).

2.2 Komunikace s rodiči

Komunikace mezi rodiči a učiteli na začátku docházky dítěte do mateřské školy se týká většinou témat, jako je adaptace dítěte, sebeobslužné dovednosti a později směřuje ke znalostem a dovednostem. Ale komunikace v rámci povinného předškolního vzdělávání se mění na témata školní zralosti a připravenosti, zápisu do 1. třídy, návštěvy pedagogicko-psychologických poraden, na téma odkladu školní docházky, omlouvání dětí a logopedické depistáže (Berjáková, 2018, s. 103).

Musilová zdůrazňuje přípravu pedagoga ve vedení rozhovoru s rodiči žáků tak, aby byl v dané situaci metodicky správný. Schopnost řídit rozhovor se řadí k základním komunikačním dovednostem. Náročnost rozhovoru může pedagog pocítit v situaci, kdy je rodič na dítěti emočně závislý. V takových rozhovorech s rodiči je potřeba dodržovat takt a respektování etických principů. Aby byla kooperace s rodiči efektivní, je potřeba, aby byl učitel na rozhovor připraven a to díky předcházející důkladné analýze situace. Výsledkem komunikace s rodiči je dohodnutý postup další školní práce s dítětem. A také uvádí, že komunikace je jednou z forem sociálních vztahů vedle chování, jednání, percepce a interakce. Dá se také říci, že komunikace zahrnuje tyto všechny kategorie. Komunikace je dovednost, lze se jí naučit a průběžně ji kultivovat tak, aby byla efektivní (Musilová in Šmelová & Prášilová, 2018).

Faktory, kterými může být poznamenána komunikace učitele s rodiči:

- Asymetrie – učitel se nachází v prostředí školy, kde je autorita.
- Typem osobnosti rodiče.
- Rodič brání dítě, vyžadování ohledu.
- Rodiče kladou otázky, jsou informováni z medií.
- Případná nedorozumění mohou vyplynout z odlišného očekávání, nebo z odlišných výchovných strategií (Musilová in Šmelová & Prášilová, 2018, s. 91 - 92).

Komunikace s rodiči v mateřské škole může mít různé metody a formy.

Formy - metody komunikace v mateřské škole podle Lažové (2013, s. 25):

- Třídní schůzky – dobrý dojem na rodiče udělá jejich volba formy předávání informací, také výběr dne a hodiny, tak aby nejvíce vyhovoval rodičům. Důležitý je způsob vystoupení před rodiči učitelkou, nebo ředitelkou mateřské školy. Dalším faktorem je atmosféra při předávání informací, prostor pro otázky od rodiče, a příprava učitelky, která bude předávat informace o dítěti. Tyto předpoklady budou mít vliv na spolupráci s rodiči dětí v mateřské škole. Negativní dojem z třídní schůzky může rodič přenést na dítě, které negativní pocity z rodiče vnímá.
- Společné akce – nabízí prostor pro společné setkávání s rodiči a dětmi v prostředí mateřské školy. Bývají velmi oblíbené. Také je dobré zapojit rodiče do organizace takových akcí, což může vést ke vřelejšímu vztahu mezi rodiči a učitelkami. Mezi společné akce patří například vánoční besídky, čarodějnice, společné dílny – keramika, kreslení a výroba okrasných předmětů.
- Nástěnky, vývěsky – při vystavování výtvarů dětí, lze pochybovat o jejich významu, protože mohou sloužit ke srovnávání dětí, ovšem některé rodiče těší, když je dílo dítěte vystavováno. Nástěnky, nebo vývěsky mohou mít funkci informativně organizační, kde jsou rodičům předávány informace například o změnách v režimu MŠ, upozornění, akce v MŠ atd., ale také mohou mít funkci vzdělávací, kde učitelé vyvěšují zajímavé odborné články, tady ale nastává otázka, zda rodiče mají čas a prostor si takové články přečíst.
- Email, webové stránky školy – jedná se o velmi dobrý komunikační prostředek, který usnadňuje organizaci, zajišťuje rychlé předávání podstatných informací, ale je důležité, aby nenahrazoval osobní kontakt s rodičem. Je to podstatná forma spolupráce. Při této formě komunikace musíme být obezřetní při ochraně osobních dat, kdy bez souhlasu majitele nemůžeme zveřejňovat e-mailové adresy, fotografie a osobní informace.
- Provozní záležitosti – je důležité stanovit si daný čas k delším rozhovorům s rodiči, a tato pravidla dodržovat. Při těchto rozhovorech by měli mít rodiče dostatečný prostor pro veškeré individuální dotazy. Také není úplně vhodné, aby rodiče měli osobní číslo na učitelku, a obtěžovali ji v jejím osobním čase.

Podle Musilové je „základní komunikační metodou je rozhovor.“ (Musilová in Šmelová & Prášilová, 2018, s. 92).

Procházka (2012, s. 118) uvádí, že, výchovný styl rodičů dítěte lze pochopit komunikací s nimi. Rozděluje ji na:

Komunikaci s rodičem uplatňující autoritářskou výchovu – rodič uplatňuje moc a sílu nad dítětem, a očekává od dítěte poslušnost. Tento styl může být převeden i do komunikace s učitelkou, když se vyskytne problém, je vyvolána frustrace rodiče a nastane agresivní útok. Při takovém stylu komunikace je dobré rodiči naslouchat, respektovat, opakovat jeho sdělení a potvrzovat si již dohodnuté věci.

Komunikace s rodičem uplatňující volnou výchovu – opak autoritářského stylu. Dítě má svůj prostor k postupnému dozrávání, je nezávislá osobnost. Důsledkem může být pocit nezájmu rodičů, nebo tzv. frustrační agrese dítěte – dítě vyjadřuje agresi nepřijatelným způsobem. Nejvíce sporů s těmito rodiči bývá v organizaci dne v MŠ, jako je stravovací režim, nebo hygiena. Při řešení problému je dobré: ujistit se o stejném chápání významu slov, pozitivní vyjadřování, osobní rozměr komunikace (oslovování), výběr vhodných slov a klást otázky.

Komunikace s rodičem uplatňující demokratickou výchovu – výchova v harmonii mezi nároky rodinného společenství a prostorem, svobodou jedince. Rodič zde zachován jako autorita pro dítě, ale nezpochybnitelně podporuje své dítě. Tito rodiče většinou umí aktivně vstupovat do komunikace s učiteli a hledat nové podoby spolupráce.

Komunikace mezi mateřskou školou a rodinou je velmi důležitá a ovlivňuje kvalitu spolupráce.

Zapojení rodičů do vzdělávání posiluje soudržnost rodiny a vztah rodičů se svými dětmi (Carvalho, 2001).

Učitel si však musí uvědomit, že nezodpovídá za rodiče, za kvantitu i kvalitu jeho účasti ve školském prostředí (Majerčíková 2012, s. 11).

3 POSLEDNÍ ROK DOCHÁZKY DÍTĚTE DO MATEŘSKÉ ŠKOLY

Poslední rok v mateřské škole je pro děti, které v daném roce do 31. 8. dovrší pěti let, povinné. Povinné předškolní vzdělávání má za cíl umožnit všem dětem získat základní sociální dovednosti před vstupem do základní školy.

Tato povinnost je novelou školského zákona č. 561/2004 Sb., vydanou pod číslem 178/2016 Sb., která nabyla účinnost 1. 9. 2017. Děti, na které spadá tato povinnost, musí docházet do mateřské školy minimálně 4 hodiny nepřetržitě ve dnech, v nichž je dána tato povinnost. Ředitel mateřské školy stanovuje začátek doby docházky v časovém rozmezí od 7 do 9 hodin a uvádí jej do školního řádu (MŠMT, 2017).

Již nějakou dobu před zavedením povinného předškolního vzdělávání byl zkoumán názor odborníků, pedagogů a rodičů v diskusi prostřednictvím elektronického portálu. Mezi odborníky byla doc. PhDr. Eva Opravilová, CSc., prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc., a PhDr., Václav Mertin. Jejich názor byl spíše odmítavý, protože povinné předškolní vzdělávání hodnotili jako nadbytečné a volbu umístění dítěte do mateřské školy by ponechali spíše na rodičích (Smolíková, 2009).

Přijatelné by podle těchto odborníků bylo, kdyby při zavedení povinného předškolního vzdělávání byly vytvořeny určité podmínky, jako je zajištění vysokoškolská příprava předškolních pedagogů, a vzdělávací a konzultační semináře pro rodiče. Pedagogové z mateřských, základních a speciálních škol účastníci se diskuze ve velké většině souhlasí se zavedením bezplatného povinného předškolního vzdělávání. Důvodem může být to, že si uvědomují pedagogický i socializační význam předškolního vzdělávání, včetně včasného zachycení „problémových“ dětí. Podobně jsou na tom i rodiče, kteří ve větší polovině souhlasí a další polovina toto řešení bere jako přijatelné. Výhrady mohou být zapříčiněny tím, že nespátřují v tomto řešení velkou změnu. Naopak výhody shledávají v bezplatnosti docházky a zajištění místa v zařízení. Čtvrtina rodičů byla spokojena se současným stavem předškolního vzdělávání (Smolíková, 2009).

Zavedení povinného předškolního vzdělávání má své příznivce, ale i odpůrce. Povinnost docházky má své dopady, které uvádí Česká školní inspekce (dále ČŠI) ve své zprávě z roku 2018. ČŠI navštívila více jak 400 mateřských škol, ve kterých zjistila, že ve školním roce 2017/2018 navštěvovalo mateřskou školu 96,3% dětí, v dalším roce se toto číslo zvýšilo jen nepatrně a to na 97%. Ze závěru této zprávy plynou pozitivní a negativní zjištění. Mezi pozitivní zjištění patří malé dopady na personální podmínky škola a na jejich

organizaci, a také to, že se nevyskytují specifické problémy s adaptací nově příchozích pětiletých dětí. Negativní zjištění je takové, že se nepodařilo zhruba 3% pětiletých dětí zapojit do předškolního vzdělávání. U části dětí, které se povinnost týká, není stanovená spádová mateřská škola, a školy nedostávají seznam dětí od obce. Také není stanovený jednoznačný postup v případě nezapsání dětí do mateřské školy. Dalším negativem je nárůst administrativy pro školy, především při sledování docházky, organizace zápisů a vymáhání pravidelné docházky (ČŠI, 2018).

3.1 Specifika vzdělávání

Poslední rok docházky dítěte do mateřské školy je vrcholem přípravy dítěte do základní školy. Mezi specifika tohoto období může patřit i intenzivnější příprava na tuto docházku, než v předchozích letech. Kořátková (2014) uvádí, že rozvíjení dětí v přípravě na základní školu je dlouhodobé a komplexní. Mezi přípravu na školu spadá vše, co se ve výchově a vzdělávání dítěte naučí společně s individuálním rozvíjením přirozených dispozic dítěte. Patří sem oblast: smyslová, hrubá a jemná motorika, sebeobsluha, seberealizace kognitivních funkcí (vnímání, paměť, myšlení, soustředění, kvalita a správnost vyjadřování). *„Před nástupem do základní školy se učitelky komplexněji zaměřují na dobré vybavování dítěte vším, co bude ve škole potřebovat a uplatňovat.“* Tyto dovednosti a schopnosti se nazývají klíčové kompetence. V tomto roce je velmi důležitá dobrá spolupráce a komunikace s rodiči. Rodinná výchova by měla navazovat na pedagogickou práci v mateřské škole, a to obzvláště před nástupem dítěte do základní školy. V tomto období by se mělo vycházet z již získaných znalostí dítěte, jeho zkušeností a dovedností, a dále je rozvíjet podle jeho potřeb. Nerovnoměrný vývoj dítěte je obvyklý a ostatní by k němu měli přistupovat citlivě. *„Dítě nás vede a my mu připravujeme rozvíjející vzdělávací možnosti, které jsou v mírném předstihu, ale dávají mu možnost zvládnout je a zažívat úspěch, jenž je nejdůležitější motivací pro ochotu vzdělávat se.“* (Kořátková, 2014, s. 137).

3.2 Nástroje předškolní diagnostiky

V české republice mají pedagogové k výběru hned několik diagnostických nástrojů. Je ovšem důležité, aby je používali cíleně a odpovědně pro nejlepší prospěch a rozvoj dítěte. Také si mohou vytvořit svůj diagnostický nástroj. Obě tyto varianty mají své výhody a nevýhody (Sedláčková, 2012).

Nástroje, které jsou využívány v mateřských školách:

- Pedagogické hodnocení v pojetí RVP PV (*Pedagogické hodnocení v pojetí RVP PV: metodika pro podporu individualizace vzdělávání v podmínkách mateřské školy*, 2007) – ucelený materiál, který vychází z požadavků RVP PV a nabízí několik variant záznamových archů.
- Diagnostika dítěte předškolního věku (Bednářová & Šmardová, 2008) – zaznamenávání oblastí z psychologického hlediska. Sledování a rozvoj motoriky, zrakového, sluchového vnímání a paměti, vnímání prostoru a času, základních matematických představ, řeči, myšlení, sociálních dovedností, sebeobsluhy a hry. Každá tato oblast má podrobný popis vývoje dítěte s konkrétními aktivitami, které se hodnotí: zvládá, nezvládá a zvládá s dopomocí.
- Oregonská metoda – tuto metodu využívají především školy, které jsou zapojeny do programu Začít spolu. Poznatky se zaznamenávají na základě pozorování. Nástroj obsahuje konkrétní ukazatele v určitých oblastech a hodnotí se na pětistupňové škále, kde nejvyšší počet znamená nejlepší zvládnutí.
- Suky v MŠ a Rok v MŠ – tyto nástroje jsou především pro mateřské školy podporující zdraví. Oba nástroje zaznamenávají a hodnotí rozvoj kompetencí dítěte formulované v Kurikulu podpory zdraví v mateřské škole (Sedláčková, 2012).

Mezi novější diagnostické nástroje patří diagnostický nástroj PREDICT, který vznikl v rámci projektu *Good start to school* v nakladatelství Dr. Josef Raabe s.r.o. Struktura tohoto nástroje vychází z českého kurikula pro předškolní vzdělávání. Kurikulum zahrnuje kompetence, které jsou v nástroji uvedeny v jejich podobnosti, a tak vzniklo deset oblastí: gramotnost, zdraví, komunikace, sebepojetí, respekt, aktivita, samostatnost, přístup k učení, pravidla a řešení problémů. Tento nástroj obsahuje příručku pro rodiče, metodiku pro učitele a samotný nástroj pro hodnocení pokroků dítěte v MŠ (PREDIKT, 2018).

3.3 Školní zralost a připravenost dítěte na základní školu

Školní zralosti a připravenosti se věnuje ve svých publikacích řada autorů. Zájem odborníků o tuto tematiku pak posílilo ukotvení předškolního vzdělávání do zákona jakožto povinnost.

Pojmy školní zralost a školní připravenost vedou k zjištění, zda je dítě připraveno na docházku do základní školy. Školní připravenost souvisí s výchovou a vlivem vnějšího

prostředí na dítě předškolního věku. Jedná se o řeč dítěte, chování, samostatnost, sebeobsluhu, aktivitu. Školní zralost zahrnuje vnitřní vývojové předpoklady, takže se jedná o zralost centrální nervové soustavy (dále CNS). CNS ovlivňuje laterální, motorickou a senzomotorickou koordinaci a zrakové a sluchové vnímání (Otevřelová, 2016).

Podle Koťátkové (2014, s. 138 - 139) se často tyto dva pojmy zaměňují, protože oba pojmy vyjadřují určitý stav kvality vývoje dítěte, který má zaručit zvládnutí vzdělávání na základní škole. Školní zralost zahrnuje zralost fyzickou (výška, váha) a psychickou (citová a sociální vyspělost, kognitivní úroveň. Školní připravenost je: „*způsobilost a stav rozvoje obecných a praktických vědomostí, dovedností a návyků, které umožní dítěti pokračovat ve svém vývoji prostřednictvím školního vzdělávání.*“

Zelinková (2011, s. 110 - 111) uvádí, že školní zralost znamená zralost (CNS), která se projevuje soustředěností, emoční stabilitou a schopností odolávat zátěži. Je předpokladem adaptace na školní docházku. Školní připravenost znamená úroveň předškolní přípravy z hlediska schopností, vlivu prostředí a výchovy.

Školní zralost může posoudit dětský lékař po dovršení pěti let dítěte, pedagogicko-psychologická poradna, pedagogové mateřské školy a učitelé základní školy při zápisu dítěte do školy (Tomášová, 2012).

Školní připravenost posuzuje pedagogicko-psychologická poradna, která na základně zjištěné úrovně může navrhnout odklad školní docházky.

3.4 Poradenská zařízení

Školská poradenská zařízení zajišťují informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou činnost. Jsou zřizována podle § 116 školského zákona č. 561/2004 Sb. Většinou jsou zřizovány krajskými úřady, nebo církví. Tato poradenská zařízení poskytují odborné služby, jako jsou například speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické a preventivně výchovná péče. Poradenská zařízení spolupracují s orgány sociálně-právní ochrany dětí, orgány péče o mládež a rodinu, s poskytovateli zdravotních služeb apod. Poradenské služby jsou bezplatné a patří mezi ně speciálně pedagogická centra (dále SPC) a pedagogicko-psychologické poradny (dále PPP).

Mezi činnostmi poraden patří přímá práce s dětmi, žáky, středoškoláky i žáky vyššího odborného vzdělávání, a jejich rodiči. Standardní činností poraden je zjišťování předpokladů dětí pro školní docházku, diagnostiku školní zralosti, nebo komplexní

diagnostiku. Největší návrh k vyšetření školní zralosti bývá ze strany učitelek mateřských škol, pokud rodiče tento návrh vezmou v potaz a objednají se, začíná komunikační proces mezi mateřskou školou a poradnou. Mateřská škola (dále MŠ) vyplňuje dotazník o dítěti, ke školní zralosti tzv. sdělení o dítěti. Každá poradna má svůj dokument, ve kterém se liší rozsah a způsob zpracování, ale většinou bývá podobný. Otázky se týkají: průběhu docházky dítěte do MŠ, sociální oblasti (chování ve skupině, chování během činností, vztah k učiteli), pracovní oblasti (samostatnost, pozornost, vytrvalost), řečová oblast a schopnosti a dovednosti. V dokumentech nalezneme otázky k odkladu školní docházky z pohledu mateřské školy. Součástí může být i otázka týkající se kooperace rodičů s učitelkami v MŠ (Ženatová in Bejdáková, 2018, s. 118 – 127).

3.5 Odklad školní docházky

Odklad školní docházky je zakotven v § 37 školského zákona č. 561/2004 Sb.

Na základě zjištěných nedostatků dítěte – tělesná, nebo duševní nezralost, můžou rodiče požádat o odklad školní docházky. Aby byl odklad umožněn je potřeba k tomu učinit několik kroků:

- Přihlásit dítě k plnění povinné školní docházky – rodiče se musí dostavit k zápisu, a tam mohou o odklad požádat.
- Žádost musí podávat v písemné podobě a předat ji řediteli základní školy.
- K žádosti přidat dvě doporučení k odkladu, a to od poradenského zařízení, odborného lékaře, nebo klinického psychologa.
- O odklad požádat nejpozději v den zápisu do základní školy (Otevřelová, 2016, s. 34).

Důvodem pro odklad školní docházky může být rodič, který chce svému dítěti prodloužit dětství. Ale opakem můžou být rodiče, kteří odklad školní docházky nechtějí, ač je opodstatněný, protože nástup do školy považují za: „*potvrzení normality dítěte, kterou je z různých důvodů důležité prokázat.*“ (Majerčíková, 2017, s. 21). Toto potvrzují i Průcha a Kořátková (2013), kteří dodávají, že neopodstatněný odklad může mít nepříznivé důsledky na dítě a zbytečně zabírají místa ostatním dětem v mateřských školách.

V posledních letech byl odklad o jeden rok udělen zhruba 20% dětem, z toho polovina dětí navštěvovala v 5 letech předškolní vzdělávání. Celkově zhruba 90% dětí v pěti letech navštěvuje předškolní vzdělávání (Majerčíková, 2017). V posledních dvaceti letech

se odklad školní docházky rapidně zvýšil, ale důvodů, proč se tomu tak děje, je více (Koťátková, 2013). Jedním z dalších důvodů, než je prodloužit dítěti dětství, může být i to, že přechod do základní školy znamená velkou změnu v životě rodiny, a z toho můžou mít rodiče strach. Dalším důvodem je domněnka, že když bude dítě starší, lépe zvládne nároky školy. Ze statistik také vyplývá, že častější odklad je u chlapců, to může být ovlivněno rozdílným vývojem chlapců od dívek, a to v především v oblastech sociálních a emočních. V případě odkladu školní docházky by měl být tento rok plnohodnotně využitý k prospěchu dítěte, to lze naplnit při úzké spolupráci rodičů s mateřskou školou popř. dalších odborníků (Oprailová, 2016).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 PROJEKT CESTA DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Projekt vznikl jako praktická část bakalářské práce, která si klade za cíl vytvořit roční projekt týkající se kooperace školy a rodiny v rámci povinného předškolního vzdělávání a jeho část ověřit v mateřské škole.

Partnerství s rodičem přináší pedagogovi možnost lépe poznat dítě a jeho svět. Pro rodiče může být partnerství s učitelkou přínosné v poznání metod a způsobů vzdělávání, pedagog může rodičům nabídnout vzory v komunikaci s dítětem, pomoci najít pro dítě vzdělávací cestu, která mu bude vyhovovat a optimálně rozvine jeho předpoklady (Svobodová, 2010, s. 64).

Tento projekt je postavený na základě praktického působení pedagoga v běžné v mateřské škole. Je univerzálním nástrojem uplatnitelným ve všech běžných mateřských školách v České republice. Vyplývá z reálné zkušenosti při práci s dětmi, které se připravují na vstup do základní školy a rodiči těchto dětí.

4.1 Struktura projektu

Projekt obsahuje název, cíle, harmonogram, podmínky a rizika, projektový tým, přínosy, financování a hodnocení. Jsou zde uvedena naplánována jednotlivá setkání, jež jsou realizovány vždy jedenkrát, nebo dvakrát měsíčně, a která vedou k hlavnímu cíli projektu, a to k podpoře připravenosti dětí na základní školu skrze spolupráci mateřské školy s rodiči.

Název

Cesta do základní školy

Cíle projektu

Hlavní

- Podpořit připravenost dětí na základní školu skrze spolupráci mateřské školy s rodiči.

Dílejší

- Prohloubit spolupráci mezi mateřskou školou a rodiči v rámci povinného předškolního vzdělávání.
- Seznámit rodiče o specifikách povinného předškolního vzdělávání.

- Optimalizovat odklady školní docházky na základě informovanosti rodičů.

Harmonogram projektu:

Projekt je plánován na jeden školní rok, tedy na 10 měsíců. Celkem je v harmonogramu 16 setkání, která budou probíhat jednou, nebo dvakrát za měsíc, podle uvedeného harmonogramu v tabulce č. 1. Setkání pro rodiče jsou plánována na druhý týden v měsíci, vždy ve středu, setkání pro rodiče a děti jsou určena na třetí týden v měsíci. Čas začátku každého setkání je stanoven na 16:30 a délka každého setkání je 60 minut. Týden, den a čas uskutečnění si každá mateřská škola může libovolně přizpůsobit podle svých možností. Témata setkání pro rodiče jsou logicky řazena podle aktuálnosti tématu ve školním roce.

Tabulka č. 1: Harmonogram projektu

Měsíc	Témata setkání pro rodiče	Témata setkání pro rodiče a děti
Září	Naše mateřská škola (specifika práce učitelů s dětmi, logopedie, spolupráce se ZŠ)	
Říjen	Co znamená školní zralost a připravenost dítěte na ZŠ	Rozvoj motorických dovedností dítěte
Listopad	Co by mělo dítě umět před nástupem do ZŠ	Rozvoj zrakového vnímání dítěte
Prosinec		Rozvoj sluchového vnímání dítěte
Leden	Jak naše MŠ diagnostikuje dítě před nástupem do ZŠ	Rozvoj vnímání prostoru a času dítěte
Únor	Na která poradenská zařízení se může rodič obrátit a jak fungují	Rozvoj matematických dovedností dítěte
Březen	Jaká je spádová ZŠ a zápis do ZŠ	Rozvoj pravolevé orientace dítěte
Duben		Rozvoj předčtenářských dovedností dítěte
Květen	Jak naše MŠ diagnostikuje dítě před nástupem do ZŠ	Rozvoj komunikačních dovedností dítěte
Červen		Zhodnocení získaných dovedností dítěte

Podmínky a rizika projektu

Podmínky projektu jsou materiální, personální a technické. Materiální podmínky jsou nutné pro setkání pro rodiče a děti, kde jsou potřeba různé výtvarné pomůcky (papíry, vytištěné obrázky, tužky, pastelky, lepidlo, fixy) a sportovní nářadí (míče, švihadla, kruhy, padáky), avšak většina těchto pomůcek je součástí vybavení běžné mateřské školy. Mezi personální podmínky spadá účast rodičů a rodičů s dětmi, kde je nutná docházka většiny k naplnění cílů tohoto projektu, a také ochota učitelů vést projekt a účastnit se setkání. Technická podmínka je vybavenost mateřské školy o projektor a počítač, které jsou potřeba na setkání pro rodiče. Rizika projektu souvisí s podmínkami. Je důležité a nutné, aby se tohoto projektu účastnila většina rodičů a rodičů s dětmi v rámci povinného předškolního vzdělávání. Dalším rizikem může být neochota komunikovat a spolupracovat ze strany rodičů a také to, že vedoucí projektu nedokáže zodpovědět rodičům všechny otázky, neschopnost spolupracovat s rodiči, zaujmout je a komunikovat s nimi.

Projektový tým

Projektový tým se skládá z vedoucího projektu, vybraných učitelů dané MŠ, rodičů a jejich dětí účastnících se projektu.

Každá mateřská škola realizující projekt si určí svého jednoho vedoucího projektu z řad pedagogů mateřské školy a další pedagogy účastnící se jednotlivých setkání. U heterogenních tříd je výhodné, aby z každé této třídy byl jeden pedagog, který se bude účastnit setkání. Při homogenní třídě v MŠ stačí, aby byl určen vedoucí a setkání se vždy účastnil alespoň jeden pedagog z této třídy.

Projekt je postaven pro 22 rodičů a dětí, které se nachází v povinném předškolním vzdělávání. Pro efektivnost projektu je vhodné, aby se projektu účastnilo maximálně 25 rodičů s dětmi.

Očekávané přínosy projektu

Tento projekt může mít přínos pro všechny zúčastněné. Rodiče získají přehled o tom, jak mateřská škola pracuje s dětmi, které se chystají do základní školy. Zjistí, jaká jsou specifika posledního roku dítěte v mateřské škole a povinného předškolního vzdělávání. Jak se správně a dostatečně připravit děti na bezproblémový vstup do základní školy, případně se něco více dozvědět o odkladu školní docházky, poradenských zařízeních, spádové ZŠ apod. Zároveň by tento projekt měl být přínosem pro mateřskou školu

a pedagogy, kteří poznají rodinu, ze které dítě pochází a rodiče, se kterými naváží větší spolupráci, a tím prohloubí vzájemný vztah, který bude výhodný pro dítě.

Financování projektu

Projekt je minimálně finančně náročný, protože obsahuje pomůcky, které jsou běžně dostupné v mateřských školách. Ohodnocení personálu za strávený čas v projektu je na uvážení každého ředitele mateřské školy.

Hodnocení projektu

Hodnocení projektu bude probíhat vždy po ukončení jednotlivých setkání vybranými rodiči prostřednictvím reflektivního listu za dané setkání. A všemi rodiči na konci projektu prostřednictvím reflektivního listu za celý projekt. Pedagogové účastníci se projektu budou hodnotit každé setkání prostřednictvím reflektivního listu pro učitele za dané setkání a v konečné fázi projektu ohodnotí celý projekt. Děti budou hodnotit projekt vždy na konci každého setkání ústní formou s vedoucím projektu. Při závěrečné části posledního setkání s rodiči a dětmi v měsíci červnu proběhne hodnocení formou diskuze mezi rodiči, učiteli a dětmi.

4.2 Zaměření a obsah setkání pro rodiče

V této kapitole popisují zaměření a obsah jednotlivých navržených setkání pro rodiče.

Naše mateřská škola

První setkání v měsíci září proběhne formou přednášky pro rodiče a následné diskuze. Přednáška bude zaměřena na informace o tom, jak mateřská škola pracuje s dětmi, které jsou v posledním roce docházky do mateřské školy a připravují se na vstup do základní školy. Rodičům bude představena práce s dětmi v mateřské škole, jakým způsobem se děti připravují na vstup do základní školy. Zároveň se také dozví, jak funguje spolupráce se školní logopedkou, popř. kde ji vyhledat a proč. Jak a proč omlouvat děti v jejich nepřítomnosti. A rovněž budou rodičům popsány formy spolupráce se základní školou.

Co znamená školní zralost a připravenost dítěte na ZŠ

V měsíci říjnu bude setkání zaměřeno na téma školní připravenost a školní zralost. Setkání proběhne formou diskuze a přednášky pro rodiče, kde se rodiče dozví rozdíl mezi těmito

pojmy, co znamenají a jejich oblasti. V návaznosti na toto setkání budou probíhat další setkání pro rodiče a děti.

Co by mělo dítě umět před nástupem do ZŠ

V měsíci listopadu proběhne setkání formou diskuze a přednášky pro rodiče. Rodičům budou popsány a představeny jednotlivé oblasti dovedností, které by mělo dítě dosáhnout na konci docházky do mateřské školy. Také na toto téma proběhne s rodiči diskuze. Diskuze se bude také týkat tématu: jak si rodiče představují spolupráci s mateřskou školou, z čeho mají obavy a co je nejvíce zajímavá.

Jak naše MŠ diagnostikuje dítě před nástupem do ZŠ

V měsíci lednu proběhnou individuální konzultace pro rodiče dětí, které jsou v posledním roce docházky do MŠ. Rodiče budou mít možnost se individuálně pobavit o svém dítěti, o jeho silných a slabých stránkách. Každému rodiči bude ukázán diagnostický nástroj mateřské školy, a učitelé rodiči popíší, jak je na tom jeho dítě v jednotlivých oblastech. Tyto konzultace budou probíhat v rámci tříd, které děti navštěvují a přítomné budou vždy všechny jeho třídní učitelky.

Na která poradenská zařízení se může rodič obrátit a jak fungují

Setkání v měsíci únor bude realizováno formou přednášky od psycholožky pracující v pedagogicko-psychologické poradně, která rodičům a učitelům v MŠ představí jejich práci v poradně. Také všem nastíní, co očekávat od návštěvy v poradně, proč a v jakém případě se do poradny objednat a jak návštěva probíhá. Rodiče se dozví, kdy je vhodná doba na objednání do poradny a jakým způsobem budou děti vyšetřovány. Zároveň rodiče získají informace týkající se odkladu školní docházky. A na konci setkání bude prostor pro případné dotazy.

Jaká je spádová ZŠ a zápis do ZŠ

V měsíci březnu bude setkání s rodiči zaměřeno na informace týkající se spádové základní školy a zápisu dětí do základní školy. Rodiče se dozví, co od zápisu očekávat, a jak bude zápis ve spádové základní škole probíhat. Tohoto setkání se bude účastnit také paní učitelka, která bude jejich třídní učitelkou v první třídě a bude mít pro rodiče doplňující informace.

Jak naše MŠ diagnostikuje dítě před nástupem do ZŠ

V měsíci květnu budou druhé individuální konzultace pro rodiče. Rodiče budou mít možnost se individuálně na cokoliv zeptat, co se týká jejich dítěte, vstupu do základní školy a odkladu školní docházky apod. Učitelé předvedou rodiči doplněné portfolio dítěte, které daná mateřská škola má.

4.3 Zaměření a obsah setkání pro rodiče a děti

V této kapitole popisují zaměření a obsah jednotlivých navržených setkání pro rodiče a děti.

Rozvoj motorických dovedností dítěte

První setkání pro rodiče a děti proběhne v měsíci říjnu formou společných her a aktivit pro všechny zúčastněné. Setkání je zaměřeno na motoriku, přesněji na hrubou a jemnou a grafomotoriku.

Rozvoj zrakového vnímání dítěte

Druhé setkání pro rodiče a děti proběhne v měsíci listopadu formou společných her a aktivit pro všechny zúčastněné. Toto setkání bude zaměřeno na zrakové vnímání. Společné hry se budou přesněji zabývat zrakovou pamětí, orientací, vnímáním barev a třídění předmětů.

Rozvoj sluchového vnímání dítěte

Třetí setkání proběhne v měsíci prosinci formou společných her a aktivit pro všechny zúčastněné. Toto setkání bude zaměřeno na sluchové vnímání. V tomto setkání se hry budou týkat poznávání předmětů podle zvuků, přiřazování stejného zvuku a lokalizace zvuků v prostoru.

Rozvoj vnímání prostoru a času dítěte

Další setkání pro rodiče a děti proběhne v měsíci lednu formou společných her pro všechny zúčastněné. Toto setkání bude zaměřeno na časovou a prostorovou orientaci. Společné hry v tomto setkání se budou týkat orientace v prostoru, na papíře, pojmů: nahore, dole, nad, pod a pojmů: první, poslední, hned před a hned za.

Rozvoj matematických dovedností dítěte

Páté setkání pro rodiče a děti proběhne v měsíci únoru opět formou společných her pro všechny zúčastněné. Toto setkání bude zaměřeno na předmatematické představy. Společné hry v tomto setkání se budou týkat párového přiřazování, třídění, klasifikace, výroků a předčíselných představ.

Rozvoj pravolevé orientace dítěte

Šesté setkání pro rodiče a děti proběhne v měsíci březnu formou společných her pro všechny zúčastněné. Toto setkání bude zaměřeno na pravolevou orientaci a laterální. Hry se v tomto setkání budou týkat pojmů vpravo a vlevo a prostorové orientace.

Rozvoj předčtenářských dovedností dítěte

Sedmé setkání pro rodiče a děti proběhne v měsíci dubnu formou společných her pro všechny rodiče a děti. Toto setkání bude zaměřeno na předčtenářskou gramotnost. Společné hry v tomto setkání se budou týkat porozumění příběhů, tvoření příběhu, hádanek, protikladů a usuzování pravdivosti a nepravdivosti.

Rozvoj komunikačních dovedností dítěte

Osmé setkání pro rodiče a děti proběhne v měsíci květnu formou společných her pro všechny zúčastněné. Toto setkání bude zaměřeno na komunikaci. Hry se v tomto setkání budou týkat porozumění, povídání, nadřazených a podřazených pojmů.

Zhodnocení získaných dovedností dítěte

Poslední setkání projektu proběhne v měsíci červnu. Společně zhodnotíme celý školní rok, co se v rámci projektu udělalo a dokázalo. Společně si zopakujeme úspěšné hry z předchozích setkání s dětmi. Nakonec si s rodiči a dětmi zhodnotíme tento projekt, a to formou diskuze.

5 REALIZACE A OVĚŘENÍ PROJEKTU V PRAXI

V této kapitole popisují průběh a podrobný obsah realizovaných a ověřených jednotlivých setkání ve vybrané mateřské škole. Pro ověření projektu v praxi jsem si vybrala mateřskou školu, ve které již třetím rokem působím jako učitelka. Celkem jsem ověřila 10 setkání, avšak projekt budu realizovat jako celek po celý školní rok.

5.1 Charakteristika MŠ

Vybraná mateřská škola se nachází v klidné části jedné obce v Jihomoravském kraji. V mateřské škole jsou tři třídy s celodenním provozem a kapacita školy je 75 dětí. Názvy tříd: Myšičky, Medvídci a Tygřici. Tyto tři třídy jsou heterogenní. Mateřská škola spadá pod základní školu, takže se jedná o jeden subjekt, který má ředitele a vedoucí učitelku MŠ. Protože se jedná o jeden subjekt, tak spolu MŠ i ZŠ úzce spolupracují. V mateřské škole se nachází jídelna, kam dochází žáci i učitelé ze základní školy. Také děti z mateřské školy dochází do základní školy na různé kroužky nebo projekty. Součástí mateřské školy je prostorná školní zahrada, kde se všichni setkávají při nejrůznějších příležitostech a oslavách.

5.2 Charakteristika rodičů a dětí

Ve školním roce 2019/2020 v mateřské škole, kde byl projekt ověřován, bylo 22 dětí v povinném předškolním vzdělávání. Rodičům těchto dětí byl na informativní schůzce konané v srpnu představen můj projekt Cesta do ZŠ. Na konci schůzky byl rozdán rodičům dotazník mateřské školy, kde byla zahrnutá otázka, zda má rodič zájem o tento projekt a chce se jej účastnit. Podle výsledků dotazníku mělo o tento projekt zájem celkem 21 rodičů, tedy jeden rodič neměl o tento projekt zájem. Projekt se účastnilo celkem 21 dětí, které byly ve věku 5 – 6 let, z toho bylo 12 chlapců a 9 dívek. Děti, které měly minulý rok odklad školní docházky, byly dvě.

Účast rodičů na všech setkáních byl různý. Mezi faktory ovlivňující tuto účast lze zařadit účast na zájmových kroužcích, které pořádala obec, pracovní vytíženost rodičů a nemocnost dětí. Většina z rodičů však účast na setkáních potvrzovala, nebo se omlouvala. Setkání pro rodiče a děti se někdy účastnili i sourozenci dětí, ale průběh setkání jimi nebyl narušován. Většina rodičů dětí, kteří se setkání účastnili, byly matky, ve třech případech se účastnili i otcové. Účast na setkáních je vždy uvedena u jednotlivých popisů

setkání. Spolupráce s rodiči i dětmi byla bezproblémová, rodiče i děti se do připravených aktivit a diskuzí zapojovali.

5.3 Průběh setkání pro rodiče

V této podkapitole popisují podrobně setkání pro rodiče, kde je uveden datum, místo, pomůcky, počet účastníků a podrobný průběh včetně obsahu setkání. Na konci popisu setkání se nachází sebehodnocení, které probíhalo po každém setkání a reflexe učitele a rodiče, které probíhalo prostřednictvím reflektivních listů po setkání, která zde byly přepsány.

Naše mateřská škola

Datum setkání: 11. 9. 2019

Místo realizace: hala v budově mateřské školy.

Pomůcky: počítač, projektor, připravená prezentace v PowerPointu.

Účastníci setkání: vedoucí učitelka MŠ, 16 rodičů.

Průběh setkání:

Na úvod jsem všechny rodiče přivítala a spustila připravenou prezentaci v PowerPointu, která zahrnovala informace o tom, jak mateřská škola spolupracuje se základní školou, jakým způsobem se děti připravují do základní školy. Zároveň se také dozvěděli, jak funguje spolupráce se školní logopedkou, a jak, a proč omlouvat děti v jejich nepřítomnosti. Prostřednictvím prezentace byly zprostředkovány rodičům tyto informace:

1. Spolupráce se školním speciálním pedagogem

- Úzká spolupráce s učitelkami MŠ.
- Speciální pedagog provádí depistáž – k dispozici rodičům i učitelkám.
- Vstupní diagnostika dětí – prováděna učitelkami.
- Depistáž i diagnostika vzájemně konzultována.
- Individuální podpora dítěte v oslabených oblastech.

2. Týdenní aktivity

- Grafomotorická, zraková a sluchová cvičení.

- Aktivita na rozvoj předmatematických představ a předčtenářské gramotnosti, paměti, komunikaci, a také na prostorovou a časovou orientaci.
- Hodnocení aktivit a úkolů učiteli a dětmi.
- Složka dítěte „úkolníček“.

3. Portfolio dítěte:

- Obsahuje výtvarné výrobky, informace týkající se oblíbených her v MŠ, kamarádů, se kterými si nejčastěji hraje, oblíbeného jídla, otisky ruky, obsahuje záznamy vyjádřené pomocí provázku – délka dítěte, fotografie ze společných prací a akcí.
- Kresba jednou za pololetí na téma: kytka, má rodina, sebe, dům a auto.
- Určování vývoje dětské kresby.
- Diagnostický nástroj PREDICT, kterým učitelka zjišťuje, jak jsou u dítěte rozvíjeny klíčové kompetence. V tomto nástroji je uvedeno 10 oblastí a to gramotnost, zdraví, komunikace, sebepojetí, respekt, aktivita, samostatnost, přístup k učení, pravidla a řešení problémů. Tyto oblasti obě učitelky v rámci třídy sledují a zapisují do diagnostického nástroje po celou dobu docházky dítěte do mateřské školy a individuálně jej konzultují s rodiči na individuálních konzultačních hodinách.

4. Speciální akce pro předškoláky:

- Návštěva knihoven, galerií a různých center např. Brick-by-brick.
- Akce v MŠ např. přespávání předškoláků, pasování předškoláků, nebo zařizují divadla a plavání.

5. Omlouvání dětí:

- Omlouvání dětí v jejich nepřítomnosti. V rámci povinného předškolního vzdělávání platné pro děti, které do začátku školního roku dovrší 5 let, které je zavedeno od školního roku 2017/2018, je stanoveno, že omlouvání dětí stanovuje školní řád.
- Školní řád MŠ stanovuje povinnost účastnit se předškolního vzdělávání denně (pracovní dny) v době od 8:00 do 12:00. V případě zanedbávání povinného předškolního vzdělávání budou nuceny učitelky postupovat dle zákona.
- Omlouvání dětí probíhá prostřednictvím omluvného listu, který dítě dostane na začátku školního roku, kde bude vždy zapsán důvod a délka nepřítomnosti dítěte v MŠ.
- Akceptována je také telefonická a emailová omluva dítěte s pozdějším dodáním důvodu v omluvném listu.

Poslední částí setkání bylo předání informací o spolupráci mezi mateřskou školou a základní školou v dané obci ve školním roce 2019/2020. A to:

- **Projekt předškolák** - tento projekt vede učitelka, která bude mít ve školním roce 2020/2021 třídu prvňáků. Učitelka si děti, které se připravují na vstup do 1. třídy v dalším školním roce, bude vyzvedávat od měsíce listopad, každý týden ve čtvrtek v 15:00. Půjdou společně do základní školy, kde se posadí do lavice a proběhne společný program, který si pro ně učitelka připravila. Budou hrát nejrůznější hry, plnit různé úkoly a povídat si. Tím se budou připravovat na plynulý přestup na základní školu. Paní učitelka tak bude mít možnost děti lépe poznat a připravit se. Také bude moct konzultovat různé záležitosti s učitelkami z mateřské školy, a tím lépe připravit děti na základní školu. Tato spolupráce bude podle mého názoru velmi užitečná a přínosná.
- **Společné zpívání u stromečku** - děti ze základní a mateřské školy budou společně nacvičovat na každoroční zpívání u stromečku k příležitosti rozsvícení vánočního stromu v obci. Na pedagogické poradě se učitelky ze základní i mateřské školy dohodnou na písničkách, které budou děti zpívat. Společně se budou setkávat a písničky trénovat s doprovodem na hudební nástroje – klavír, flétna, housle, na které hrají pedagogičtí pracovníci.
- **Návštěva ZŠ** - děti z mateřské školy se jednou ročně chodí podívat do základní školy, kde se seznámí s prostorami základní školy.
- **Divadlo v MŠ** - děti ze základní školy si jednou ročně připravují divadlo, které přijdou zahrát dětem do mateřské školy. Divadlo je mezi dětmi, jak ze základní, tak mateřské školy velmi oblíbená záležitost.
- **Den dětí a Olympiáda** - děti ze základní školy si pro děti z MŠ připravují jednou ročně sportovní aktivity – Olympiádu pro děti z mateřské školy. A také k příležitosti dne dětí, si děti ze základní školy připravují různé hry i činnosti na tento den. Tyto akce se odehrávají na školní zahradě.
- **Společné divadlo ve vedlejší obci** - děti ze základní a mateřské školy společně jezdí do vedlejší obce na divadlo. Tato akce se každoročně koná v měsíci prosinci.
- **Den matek** - na den matek si ZŠ a MŠ připravuje různá vystoupení, která se poté odehrávají v kulturním domě obce.

- **Bramboriáda** - učitelé ze základní i mateřské školy si pro děti a jejich rodiče připravují společnou akci, která se koná na konci září. Děti si na této akci můžou vyrobit různé výrobky a pokrmy z brambor, a také si mohou zahrát nějaké hry.
- **Brigáda** - tato akce je pro všechny zaměstnance, rodiče a děti z mateřské i základní školy. Společně se uklízí a opravují prostory MŠ i ZŠ, a také školní zahrada. Na této akci se poté společně opékají na školní zahradě špekáčky.
- **Pasování předškoláků** - tato akce se koná na konci školního roku, kde se předškoláci pasují na školáky. Ředitel spolu s vedoucí učitelkou jsou převlečeni za krále a královnu a pasují děti na školáky a školáčky, jimiž jsou děti, které budou v příštím školním roce nastupovat do mateřské školy. Poté společně všichni tráví čas na školní zahradě.

Na konci tohoto setkání proběhla krátká diskuze k tomuto tématu. Nejvíce se diskutovalo o omlouvání dětí a o práci školního speciálního pedagoga. Do této diskuze se zapojila většina rodičů.

Sebehodnocení:

Pozitivum prvního setkání spatřuji zejména v účasti rodičů a zapojení do diskuze v poslední části setkání. Negativum setkání spatřuji u svého hlasového projevu k rodičům, který byl nejistý. Vymezený čas daného setkání se nepodařilo dodržet a protáhlo se o půl hodiny. Výhodou pro mě bylo, že se setkání účastnila vedoucí učitelka, která pro mě byla oporou, dodávala mi jistotu a občas některé informace doplnila. Celkově setkání hodnotím kladně, ale pro sebe si zdůrazňuji, že je důležité dbát na přípravu dalších setkání.

Reflexe učitelky:

Setkání hodnotím velmi pozitivně. Rodiče se dověděli veškeré informace o tom, jak mateřská škola pracuje s dětmi s povinnou předškolní docházkou. Informace byly předávány ucelenou formou. Na tomto setkání měli rodiče možnost se na vše doptat. Pro MŠ bylo přínosné, že nemusela předávat informace každému zvlášť. Rodiče měli možnost si ujasnit veškeré informace o průběhu vzdělávání jejich dětí. Mohli si udělat obrázek o tom, co vše se v MŠ dělá pro jejich všestranný rozvoj. Obsah setkání – možná bylo informací až moc, ale všechny na sebe navazovaly a celý obsah setkání dává smysl. Organizaci hodnotím kladně, velmi dobře zvládnuté. Setkání probíhalo v poklidu. Časově až moc náročné – moc informací na celkovou časovou dotaci. Přípomínky – vzhledem

k tomu, že to bylo první setkání, tak byla na vedoucím projektu vidět nepatrná nervozita. Trochu bych zpracovala na práci s hlasem.

Reflexe rodiče:

Přínos informací – spatřuji v ucelených informací o mateřské škole, o tom proč musíme omlouvat děti v jejich nepřítomnosti a jak MŠ spolupracuje se základní školou. Možná bych tyto informace uvítala i při nástupu mého dítěte do školky. Pohled přípravy do ZŠ – tímto setkání se moc nezměnil, jen vnímám vážnost situace. Významnost informací spatřuji o tom, jak MŠ pracuje s předškoláky, a o nutnosti omlouvání dětí. Předávání informací bylo velmi zdouhavé, toto setkání bych rozdělila na dvě, nebo udělala alespoň pauzu. Na paní učitelce šla poznat nervozita, což bylo pochopitelné vzhledem k tomu, že setkání bylo první, a ještě nemá zkušenosti mluvit a pracovat s tolika rodiči.

Co znamená školní zralost a připravenost dítěte na ZŠ

Datum setkání: 9. 10. 2019

Místo realizace: hala v budově mateřské školy.

Pomůcky: počítač, projektor, připravená prezentace v PowerPointu.

Účastníci setkání: vedoucí učitelka MŠ, učitelka ze třídy Medvídků a 17 rodičů.

Průběh setkání:

Úvodní část setkání byla diskusí mezi rodiči a námi učiteli účastnících se setkání. A poté jsem přešla k prezentaci na téma školní zralost a školní připravenost.

Diskuze se také týkala tématu školní zralosti a připravenosti, co si rodiče pod tímto názvem představují, a jaké činnosti by mělo dítě umět před nástupem do základní školy. Do této diskuze se zapojila většina rodičů, někteří rodiče pojmy dobře znali, neboť již navštívili pedagogicko-psychologickou poradnu, kde se těmito pojmy zabývali. Poté následovala prezentace:

- Školní připravenost souvisí především s výchovou a vlivem vnějšího prostředí na dítě předškolního věku. Jedná se o řeč dítěte, chování, samostatnost, sebeobsluhu, aktivitu.

- Školní zralost zahrnuje vnitřní vývojové předpoklady, takže se jedná o zralost centrální nervové soustavy. CNS ovlivňuje lateralitu, motorickou a senzomotorickou koordinaci a zrakové a sluchové vnímání.
- Oba pojmy – školní zralost a školní připravenost vedou k zjištění, zda je dítě připraveno na docházku do základní školy (Otevřelová, 2016).

Další částí byly oblasti, které se týkají těchto pojmů:

- **Motorika** - pojem motorika znamená pohybovou schopnost člověka, a má velký význam ve vývoji dítěte. Motoriku rozdělujeme na hrubou a jemnou. Pod hrubou motoriku spadá například chůze, běh a lezení. Pod jemnou motoriku spadají pohyby rukou, prstů a artikulačních orgánů. Cvičení: chůze po čáře, v rytmu, stoj na pravé i levé noze se zavřenýma a otevřenýma očima, poskoky na místě a přes překážku, jízda na kole, nebo koloběžce, kreslení vlnovek, nafukování balónků apod. (Zelinková, 2011).
- **Sluchové vnímání** - jedná se o schopnost přijímat, rozlišovat a interpretovat zvuky. V předškolním období je dítě schopno dělit rozdělít s pomocí tleskání na slabiky, a na konci tohoto období, také poznat první popř. i poslední hlásku ve slově, a také rozlišovat stejná, nebo různá slova. Cvičení: poznávání předmětů podle zvuku – klíč, sklenička, bubínek), poznávání zvuků přírody (déšť, vítr, moře), poznávání zvířat (pes, kočka, kráva), poznávání písní, poznávání hlasů v rozhovoru (ženský, mužský, dětský) apod. (Zelinková, 2011).
- **Zrakové vnímání** - „V předškolním věku je zrakové vnímání globální. Dítě nevnímá celek jako souhrn detailů a nediferencuje ani základní vztahy mezi nimi. Upoutávají ho nápadné vlastnosti (např. barva) nebo podněty, které mohou uspokojit momentální potřeby. V souvislosti s vývojem myšlení se rozvíjí zraková diferenciacce, analýza a syntéza.“ (Zelinková, 2011, s. 70). Cvičení: orientace v bludišti, vnímání změn v oblečení panenky, změn na obrázku, třídění předmětů podle barvy, vyhledávání předmětů podle velikosti, ukazování na obrázku, kde je nahoře, dole, co je před, co je vedle, navlékání korálků podle předlohy apod. (Zelinková, 2011).
- **Časová a prostorová orientace** - pojem prostorová orientace znamená vnitřní uvědomění si prostoru. Časová orientace dítěte v předškolním věku znamená vnímání prostřednictvím konkrétních událostí, nebo opakujících se

jevů, protože dítě žije přítomností. Pojmy, které dítě zvládá: ráno, poledne, večer, předtím, potom, dny v týdnu, částečně měsíce v roce a roční období (Zelinková, 2011).

- **Matematické schopnosti a dovednosti** - jedná se o utváření a upevňování matematických představ, dovedností a matematického jazyka. Vývoj těchto schopností ovlivňují jak vnitřní tak vnější faktory dítěte a souvisejí s psychickými funkcemi dítěte jako je motorika, zrakové a sluchové vnímání, řeč a paměť. Činnosti dítěte předškolního věku podporující tuto oblast: třídění předmětů podle barev, tvarů a velikosti, přiřazování předmětů, dokreslování částí, určování více a méně, porovnání počtů např. tři a dva bonbóny (Zelinková, 2011).
- **Orientace vpravo a vlevo** - jedná se o pravolevou orientaci, kdy je dítě většinou mezi čtvrtým a pátým rokem reagovat na pojmy vpravo a vlevo. Úkoly týkající se této oblasti: ukazování pravé a levé ruky, sahání si na pravé, nebo levé ucho, ukazování na obrázku (vpravo nahoře) a pohybování v prostoru např. postav se vlevo od stolu (Zelinková 2011).
- **Komunikační dovednosti** - komunikace znamená výměnu informací a lze rozdělit na komunikaci verbální, neverbální a komunikaci činem. Cvičení: říkání co nejvíce věcí, které jsou v pokoji, kuchyni, protiklady, vyprávění pohádek, zážitků a činností (Zelinková, 2011).

Na konci setkání jsem rodičům krátce představila navazující setkání pro ně i s dětmi, které budou navazovat na toto setkání.

Sebehodnocení:

Druhé setkání hodnotím kladně. Povedla se mi dodržet stanovená délka a diskuze na začátku setkání uvolnila atmosféru. Do diskuze se zapojila většina rodičů, což bylo nad mé očekávání. Velmi mě překvapila přítomnost dvou tatínků. Negativum stále spatřuji v mém projevu, na kterém je potřeba stále pracovat.

Reflexe učitelky:

Setkání bylo přínosné pro MŠ i pro rodiče, prohloubily se vztahy s rodiči. Přínos setkání pro rodiče hodnotím velmi kladně. I zpětná vazba od rodičů byla jen pozitivní. Rodiče získali povědomí o tom, na co se u dětí zaměřit a jaké oblasti rozvíjet. Téma bylo obsáhlé, paní učitelka měla program zpracován dostatečně a tak, aby rodiče pochopili. Obsahově

nemám připomínky. Paní učitelka dodržela předem domluvený časový rámec, organizačně bez chyb. Překvapilo mě, že se do diskuze zapojili téměř všichni rodiče i to, že se setkání zúčastnili tatínci.

Reflexe rodiče:

Dozvěděla jsem se, co znamenají tyto pojmy školní zralost a připravenost a jejich rozdíl, ale některé informace byly moc teoretické. Pohled přípravy se změnil v tom, že předškolní příprava je důležitá. Významné informace – jednotlivé oblasti školní zralosti a jejich praktické vyučování. Průběh setkání – informace byly předávány formou přednášky a diskuze, do které se všichni rodičové zapojili.

Co by mělo dítě umět před nástupem do ZŠ

Datum setkání: 13. 11. 2019

Místo realizace: hala v budově mateřské školy.

Pomůcky: počítač, projektor, připravená prezentace v PowerPointu.

Účastníci setkání: učitelka ze třídy Tygríků a 14 rodičů.

Průběh setkání:

Třetí setkání opět obsahovalo diskuzi a prezentaci v PowerPointu, která obsahovala desatero pro rodiče dětí předškolního věku. Diskuze se týkala spolupráce mezi učiteli a mateřskou školou v rámci povinného předškolního vzdělávání, do kterého se opět většina rodičů zapojila, poté jsme přešli k prezentaci.

Prezentace obsahovala desatero pro rodiče dětí, které se chystají na vstup do základní školy a to:

1. Dítě by mělo být dostatečně fyzicky a pohybově vyspělé, vědomě ovládat své tělo, být samostatné v sebeobsluze:
 - hází a chytá míč, udrží rovnováhu na jedné noze, běhá, skáče, v běžném prostředí se pohybuje bezpečně.
 - svlékne se, oblékne i obuje
 - používá správně příbor, nalije si nápoj, stoluje čistě, používá ubrousek
2. Dítě by mělo být relativně citově samostatné a schopné kontrolovat a řídit své chování

- zvládá odloučení od rodičů
 - vystupuje samostatně, má svůj názor, vyjadřuje souhlas i nesouhlas
 - dodržuje dohodnutá pravidla
3. Dítě by mělo zvládat přiměřené jazykové, řečové a komunikativní dovednosti
- mluví ve větách, dovede vyprávět příběh, popsat situaci
 - rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných v jeho prostředí
 - spolupracuje ve skupině
4. Dítě by mělo zvládat koordinaci ruky a oka, jemnou motoriku, pravolevou orientaci
- zvládá činnosti s drobnějšími předměty
 - rozlišuje pravou a levou stranu, pravou i levou ruku (může se splést)
 - umí napodobit základní geometrické obrazce
5. Dítě by mělo být schopné rozlišovat zrakové a sluchové vjemy
- rozlišuje a porovná barvy, velikost, tvar, materiál
 - rozlišuje běžné zvuky
 - dokáže rozeznat rozdíly na obrázku
6. Dítě by mělo zvládat jednoduché logické a myšlenkové operace a orientovat se v elementárních matematických pojmech
- ukazuje na prstech či předmětech počet, počítá na prstech, umí počítat po jedné
 - umí porovnat počet do pěti
 - rozumí pojmům: nad, pod, dole, nahoře, uvnitř a vně, dříve, později, včera, dnes, dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký
7. Dítě by mělo mít dostatečně rozvinutou záměrnou pozornost a schopnost záměrně si zapamatovat a vědomě se učit
- soustředí pozornost na činnosti po určitou dobu (cca 10-15 min.)
 - postupuje podle pokynů
 - pracuje samostatně
8. Dítě by mělo být přiměřeně sociálně samostatné a zároveň sociálně vnímavé, schopné soužití s vrstevníky ve skupině
- zdraví, umí požádat, poděkovat, omluvit se
 - vyhledává partnera pro hru, v zájmu hry se domlouvá, rozděluje a mění si role
 - dokáže se dohodnout, počkat, vystřídat se, pomoci mladším
9. Dítě by mělo vnímat kulturní podněty a projevoval tvořivost
- zajímá se o knihy, zná mnoho pohádek a příběhů, má své oblíbené hrdiny

- vytváří, modeluje, kreslí, maluje, stříhá, lepí, vytrhává, sestavuje, vyrábí
 - svoje zážitky komentuje, vypráví, co vidělo, slyšelo, dokáže říci, co bylo zajímavé, co jej zaujalo, co bylo správné, co ne
10. Dítě by se mělo orientovat ve svém prostředí, v okolním světě i v praktickém životě
- ví, jak se má chovat (např. doma, v mateřské škole, na veřejnosti, u lékaře, v divadle, v obchodě, na chodníku, na ulici, při setkání s cizími a neznámými lidmi) a snaží se to dodržovat
 - chová se přiměřeně a bezpečně ve školním i domácím prostředí i na veřejnosti
 - uvědomuje si rizikové a nevhodné projevy chování, např. šikana, násilí (MŠMT, 2013).

Na konci setkání jsem rodičům představila další setkání pro měsíc leden, ve kterém bude rodičům individuálně představen diagnostický nástroj dítěte PREDICT. Také rodiče dostali formulář na výběr a zapsání času, kdy mají přijít.

Sebehodnocení:

Třetí setkání velmi pozitivně, povedl se mi dodržet stanovený čas setkání, byla jsem si jistější a na většinu otázek rodičů jsme dokázala odpovědět. V průběhu panovala přátelská atmosféra a do úvodní diskuze se opět zapojila většina rodičů.

Reflexe učitelky:

První setkání, kterého jsem měla možnost se zúčastnit, hodnotím velmi pozitivně. Bylo pro mě velice přínosné vidět, jak se rodiče zapojují do diskuze mezi sebou. Přínos pro MŠ spatřuji v poznávání rodičů mezi sebou a v prohloubení vztahů. Přínos pro rodiče spatřuji v tom, že dostali souhrnné informace o tom, co má jejich dítě umět na konci předškolního vzdělávání. Obsah setkání byl zpracován dostatečně a doplněn o praktické činnosti, což vnímám velmi pozitivně. Kolegyni jsem do setkání vstoupila jen párkrát, a to z důvodu doplnění informací rodičům. Překvapením pro mě byla účast rodičů a jejich zapojení.

Reflexe rodiče:

Přínosem tohoto setkání pro mě byly informace o tom, co má dítě umět při vstupu do základní školy. Informace byly kompletní a doplněné o praktické činnosti, což hodnotím kladně. Tímto setkáním jsem si opět uvědomila důležitost přípravy dítěte do ZŠ. Předávání informací bylo příjemné, když občas nějaké pasáže zdlouhavé. V tomto setkání oceňuji dodržení času. Na paní učitelce šlo poznat, že je oproti předchozím setkáním méně nervózní a sebevědomější.

Jak naše MŠ diagnostikuje dítě před nástupem do ZŠ

Datum setkání: 8. 1. 2020

Místo realizace: třídy v budově mateřské školy.

Pomůcky: připravené informace o dětech, připravený diagnostický nástroj PREDICT.

Účastníci setkání: všechny učitelky MŠ a 18 rodičů.

Průběh setkání:

Čtvrté setkání probíhalo v měsíci lednu a to prostřednictvím individuálních konzultací s rodiči. Těchto konzultací využilo 18 rodičů. Vymezený čas na jednoho rodiče byl 20 minut. Konzultace se konaly ve třech třídách a vždy se jich účastnily třídní učitelky dětí. Rodičům byl podrobně popsán diagnostický nástroj PREDICT jejich dítěte, všechny jeho oblasti a také silné a slabé oblasti celé třídy v grafech. Dále rodiče využívaly možnost se zeptat na své dítě, jak si vede v přípravě do ZŠ, jak se chová v kolektivu dětí, jeho slabé a silné stránky popř. na odklad školní docházky a návštěvy poradenského zařízení.

Sebehodnocení:

Setkání hodnotím opět pozitivně. Rodiče možnost individuální konzultace hojně využili. Měli možnost se individuálně na cokoliv zeptat, nejvíce se ptali na odklad školní docházky, a zda doporučujeme návštěvu poradenského zařízení. Příprava tohoto setkání byla zdoluhavá, neboť nástroj PREDICT je celkem rozsáhlý.

Reflexe učitelky:

Přínosem tohoto setkání byla hlavně individuální schůzka s rodičem dítěte, kde bylo možné rodiče informovat o tom, jak je na tom jeho dítě (silné a slabé stránky). Rodiče se dozvěděli všechny potřebné informace prostřednictvím diagnostického nástroje PREDICT. Také viděli, jak je na tom celá třída, a na jakých oblastech je potřeba pracovat. Organizačně bylo setkání dobře zvládnuté, jelikož rodiče si zvolili čas podle svých možností.

Reflexe rodiče:

Setkání prostřednictvím individuálních konzultací bylo pro mě velmi přínosné. O diagnostickém nástroji jsem věděla z předchozího roku, ale novinkou pro mě bylo grafické zpracování oblastí třídy, které si mi velmi líbilo. Informace pro mě byly přínosné, neboť zvažuji odklad školní docházky a pohled učitelek mě zajímal. Důležité pro mě bude

další setkání, jak jsem se dozvěděla, bude zaměřeno na poradenská zařízení, které je pro mě momentálně aktuálním tématem.

Na která poradenská zařízení se může rodič obrátit a jak fungují

Datum setkání: 12. 2. 2020

Místo realizace: hala v budově mateřské školy.

Pomůcky: počítač a projektor, připravená prezentace v PowerPointu.

Účastníci: Speciální pedagog z brněnské pedagogicko-psychologické poradny, 4 učitelky MŠ, vedoucí učitelka MŠ a 20 rodičů.

Průběh setkání:

Páté setkání proběhlo v měsíci únoru ve velmi hojném počtu. Toto téma bylo pro rodiče stěžejní. Na začátku jsem přivítala speciální pedagožku z brněnské porady a poté jsem v krátké prezentaci obecně rodičům představila různá poradenská zařízení a kontakt na nejbližší. Po ukončení prezentace jsem předala slovo speciální pedagožce, která rodičům přesně představila své pracoviště, objednávání k nim – co všechno je potřeba si sebou vzít, jakým způsobem a jak dlouho probíhá vyšetření. Na konci setkání byl prostor pro případné dotazy, ale této možnosti využil jen jeden rodič, kterého zajímala délka objednacích dob k nim do poradny.

Obsah prezentace o poradenských zařízeních:

Poradenská zařízení

- Zajišťují informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou činnost.
- Jsou zřizovány krajskými úřady, nebo církví.
- Poskytují odborné služby, jako jsou například: speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické a preventivně výchovná péče.
- Spolupracují s orgány sociálně-právní ochrany dětí, orgány péče o mládež a rodinu, s poskytovateli zdravotních služeb apod.
- Služby jsou bezplatné.
- Patří tam speciálně pedagogická centra (SPC) a pedagogicko-psychologické poradny (PPP).
- Standardní činností poraden je zjišťování předpokladů dětí pro školní docházku, diagnostiku školní zralosti, nebo komplexní diagnostiku.
- Nejčastější návrh do poraden je od mateřských škol.

- Mateřská škola vyplňuje dotazník o dítěti, ke školní zralosti tzv. sdělení o dítěti.
- Každá poradna má svůj dokument, ve kterém se liší rozsah a způsob zpracování.

Na konci tohoto setkání jsem rodičům představila další setkání pro měsíc březen, ve kterém bude rodičům představena Spádová ZŠ a zápis do ZŠ (místní základní škola).

Sebehodnocení:

Setkání o poradenských zařízeních s informacemi od speciální pedagožky hodnotím velmi kladně, myslím si, že pro rodiče bylo velmi přínosné a dostali ucelené informace o tomto tématu. Při tomto setkání jsem se cítila velmi příjemně a jsem spokojená i s mou krátkou přednáškou pro rodiče. Setkání se trochu protáhlo o stanovený čas, ale vzhledem k obsáhlejšímu tématu a návštěvě z PPP v tom nevidím problém. Také jsem překvapena s hojnou účastí rodičů i z řad mateřské školy.

Reflexe učitelky:

Přínosem pro mateřskou školu byly opět ucelené informace, které byly rodičům předávány komplexně. Také setkání s odborníkem pracujícím v poradně. Rodiče získali informace o tom, jak probíhá vyšetření, co vše je k tomu potřeba. Úvodní projev paní učitelky hodnotím pozitivně, jelikož šla poznat jistota, a také zlepšení v práci s hlasem. Zařízení tohoto setkání bylo náročnější, jelikož s plánování musela paní učitelka začít již na začátku školního roku, ale stálo za to a pro rodiče bylo určitě velmi přínosné.

Reflexe rodiče:

Přínosem bylo plno nových informací od „odborníka“. Pohled na přípravu se po tomto setkání nezměnil, ale potvrdil informace, které jsem věděla, nebo slyšela od učitelek z mateřské školy. Významné informace od speciálního pedagoga – propojení pravé a levé hemisféry. Setkání bylo příjemné s názornými ukázkami a forma přednášky mi vyhovovala. Za toto setkání jsem byla ráda.

5.4 Průběh setkání pro rodiče a děti

V této podkapitole popisují podrobně setkání pro rodiče a děti, kde je uveden datum, místo, pomůcky, cíl, počet účastníků a podrobný průběh včetně popisu her a aktivit. Na konci popisu setkání se nachází sebehodnocení, které probíhalo po každém setkání. Reflexe učitele a rodiče probíhalo prostřednictvím reflektivních listů po každém setkání, které zde byly přepsány.

Rozvoj motorických dovedností dítěte

Datum setkání: 16. 10. 2019

Místo realizace: školní zahrada u mateřské školy.

Pomůcky: dva padáky, míč a nafukovací balónky, křídly, klacík a lano.

Cíl setkání: Procvičit motoriku dětí, podpořit spolupráci skupiny.

Účastníci setkání: vedoucí učitelka MŠ a 15 rodičů s dětmi.

Průběh setkání:

První společné setkání s rodiči a dětmi proběhlo v měsíci říjnu na školní zahradě. Na začátku jsem všechny přítomné přivítala a představila obsah prvního setkání. Jako úvodní aktivitu jsem zvolila „Dostihy“. Všichni jsme se postavili na trávníku do kruhu, kde jsme si tuto aktivitu společně zahráli nejdříve v pomalé verzi a poté ve dvou rychlejších. Po této aktivitě jsme se rozdělili na dvě skupiny a přesunuli jsme se k dalším hrám s padákem. První hra s touto pomůckou byla „Čáp ztratil čepičku“ a druhá hra „Házená“. Po těchto společných hrách si každý rodič se svým dítětem obešel připravené stanoviště s aktivitami a úkoly na téma motorika. Stanoviště byly celkem 4 a to: Pískoviště – malování klacíkem, obtahování čar a vlnovek, Tabule – dokreslování a kresba obrázku, Chodník – skoky a chůze po laně a čáře, Balónky – nafukování a házení přes síť.

Popis her a aktivit:

Dostihy – všichni rodiče a děti se postavili do kruhu a opakovali po učitelce, kdy napodobovali cválání koně, tím, že plácali střídavě rukama o stehna. Projíždění dráhy: první malý přeskok – všichni trochu vyskočili, velká zatáčka doprava – všichni se naklonili na pravou stranu, dvojitá překážka – všichni dvakrát vyskočili, vodní příkop – všichni si zacpali nos a dřepli si, dámské tribuny – všichni řekli tenkým hlasem „áááá“, pánské tribuny – všichni řekli hlubokým hlasem „hmmm“, trojitá překážka – všichni třikrát vyskočili, cílová rovina – plácání rukama velmi rychle. Tato hra se opakovala v různé rychlosti – začala od pomalé po rychlou.

Čáp ztratil čepičku – každý rodič a dítě se chytl padáku u jedné barvy a všichni říkali říkanku: „Čáp ztratil čepičku, jakou měla barvičku, měla barvu barvičku“ a učitelka řekla jednu barvu např. modrou. Všichni nadzvedli padák a ti co stáli u modré barvy, proběhli pod padákem a vyměnili si své místo. Tato hra se opakovala dokud, si každý nevyměnil své místo.

Házená – rodiče a děti se rozdělili na dvě skupiny. Každá skupina si vzala jeden padák a jedna skupina dostala míč a snažila se jej prostřednictvím padáku a spolupráce všech přehodit druhé skupině. Každá skupina se snažila míč chytit a přehodit opět druhé skupině. Každé skupině šlo o to, aby jim míč neupadl na zem.

Stanoviště s aktivitami:

Pískoviště – v pískovišti byly předkreslené různé čáry – vlnovka, rovná čára a klikatá – děti se je snažily pomocí klacíku obtáhnout a vedle nakreslit.

Tabule: Na jedné straně tabule byl na půlce namalovaný šneček – děti si ho zkoušely překreslit na druhou půlku tabule. Na druhé straně tabule byla namalovaná jen z půlky kytky a děti se ji snažily dokreslit.

Chodník: Děti se snažily přejít přes natažené lano, skákat po namalované rovné čáře.

Balónky: Dítě i rodič si vybrali jeden nafukovací balónek a snažili se ho nafouknout. Poté si společně s balónkem házet přes nataženou síť.

Sebehodnocení:

První společné setkání s rodiči a dětmi hodnotím pozitivně. Snažila jsem se setkání provázet zábavnou formou pro rodiče i děti a myslím si, že se mi to povedlo. Hlasový projev při vysvětlování aktivit byl slabší a je potřeba na něm stále pracovat. Velkou oporou pro mě byla opět vedoucí učitelka, která občas vysvětlování aktivit doplnila. Nejvíce úspěšnou hrou v setkání byla úvodní hra „dostihy“. Negativum spatřuji v nedodržení předem stanoveného času, vzhledem k mnoha aktivitám.

Reflexe učitelky:

Přínos setkání pro MŠ – pro MŠ bylo dobré, že jsme měli možnost vidět, jak rodič pracuje se svým dítětem. Rodiče se dozvěděli, jaké činnosti k tomuto tématu mohou s dětmi doma zkoušet. Měli možnost se prostřednictvím těchto aktivit přesvědčit o úrovni dítěte v této oblasti. Setkání bylo velmi obsáhlé, aktivity byly vymyšleny vhodně k tématu. Dobrá byla možnost zapojení rodiče do připravených aktivit. Velmi dobré bylo to, že setkání proběhlo na školní zahradě. Vedoucí projektu byla nepatrně nervózní, ale nakonec vše zvládla. Neustále se potřebovala ujistovat, zda vše dělá dobře.

Reflexe rodiče:

Přínos setkání – porovnání mého syna s ostatními dětmi, v čem zaostává a v čem je dobrý. Pohled na přípravu do ZŠ se změnila, že ne vše se musí násilně učit, ale dosáhnout toho lze i nenásilnou formou pomocí her. Významné informace – Syn se nestydí a umí komunikovat, ale má se toho ještě dost učit než nastoupí do ZŠ. Předávání informací – bylo to super setkání formou her, které rychle uteče. Setkání bylo více o poznávání nás všech, které se protáhlo, ale i přesto to nevadilo. Byla jsem ráda, že jsem se účastnila a získala informace.

Rozvoj zrakového vnímání dítěte

Datum setkání: 20. 11. 2019

Místo realizace: třída v MŠ.

Pomůcky: kartičky s obrázky zvířat (pexeso), různé předměty pro Kimovu hru (autíčko, klíče, hrnek apod.), barevné dominové karty, papíry a tužky, vytištěné papíry pro hru Bingo.

Cíl setkání: Procvičit zrakové vnímání dětí, podpořit spolupráci skupiny.

Účastníci setkání: vedoucí učitelka MŠ a 12 rodičů s dětmi.

Průběh setkání:

Druhé setkání s rodiči a dětmi proběhlo v mateřské škole ve třídě Myšičky. Setkání bylo zaměřeno na zrakové vnímání a paměť. Po přivítání jsme se všichni přesunuli na koberec, kde jsme si zahráli první hru „zvířátkové pexeso“. Pro velký úspěch jsme ji ještě jednou opakovali. Poté jsme přešli ke stolečkům k další hře s názvem „Kimova hra“, která měla dvě verze pro děti a pro rodiče. Na konci této hry si mezi sebou porovnávali děti a rodiče své výsledky. Další hra s názvem „barevné domino“ proběhla ve třech skupinách dětí na koberci a poslední hrou v setkání bylo obrázkové bingo, které hrál rodič společně s dítětem.

Popis her a aktivit:

Zvířátkové pexeso – učitelka určila dvě děti, kteří proti sobě hrály. Ostatním dětem učitelka rozdala obrázky se zvířátky (dvě děti jedno zvíře). Úkolem dětí bylo vydávat zvuky příslušného zvířete z obrázku. Úkolem dvou soupeřících dětí bylo poznat

dle zvuku, co nejvíce dvojic. Kdo má na konci hry více dvojic, vyhrává. Děti s obrázky si je prohlédly, ale nikomu neřikaly, jaké zvíře na kartičce má. Dvě soupeřící děti proti sobě hru hrály jako klasické pexeso s tím, že neotáčely kartičky pexesa, ale vyvolávaly děti, které se právě pexesem staly a zastupují funkci těchto kartiček. Vyvolané dítě se postavilo a udělalo zvuk, jaký vydává zvíře z jeho obrázku (kráva – bū, had – ssss, prase – chro chro). Když některý ze dvou soupeřících dětí uhodlo dvojici stejných zvuků, tato dvojice dala svůj obrázek dítěti, které ho uhádlo. Dětem v této hře pomáhaly rodiče, kteří seděli vždy za dítětem.

Kimova hra – verze pro děti – na stole učitelka nachystala šest různých předmětů (kniha, klíče, pastelka, hrnek, autíčko, korunka). Verze pro dospělé – na druhém stole učitelka nachystala 10 předmětů (klíče, hrnek, pravítko, pastelka, ořezávátko, autíčko, kostka, lak na nehty, telefon, autíčko). Tyto předměty byly zakryté šátkem. Na 60 sekund je odkryla a všichni si je všechny snažili zapamatovat. Po uplynutí času předměty učitelka zakryla, všichni dostali papír a měli za úkol předměty na papír zapsat/namalovat. Na konci proběhlo zhodnocení a porovnání mezi dětmi a rodiči.

Barevné domino - na začátku se všechny domino kartičky zamíchaly. Každé dítě si vylosovalo 6 kartiček. Jednu kartičku vylosuje učitelka a uložila ji do středu hrací plochy. Hru začalo první z dětí, které muselo k dané kartičce přiložit kartu stejné barvy. První zahajující karta byla žluto – červená, muselo první dítě přiložit právě takovou kartu, která se žlutou dotýkala žluté anebo červená stranou červené. V případě, že dítě takovou kartu nemělo, muselo si vytáhnout kartu z hromádky, karty byly uloženy barvou dolů, aby nešly vidět. Následovalo další dítě. V kartách se nacházely 4 čistě bílé domino kartičky, které se mohly použít jako žolík a bylo možno je přiložit k jakékoliv barvě a také k nim přiložit jakoukoliv barvu. Směr ukládání domino karet si zvolily děti, nebo učitel. Rodiče s touto hrou dětem pomáhaly. Vyhrálo to dítě, které se jako první zbavilo všech domino karet.

Obrázkové bingo – do předtištěné šablony (tabulka s obrázky 5x5) děti zaškrtovaly vylosované obrázky. Učitelka tyto obrázky losovala z pytlíku. Ten, kdo měl zaškrtnuté obrázky v řadě vedle sebe, nebo pod sebou zakřičel BINGO a vyhrál. Tuto hru hraje rodič, vždy se svým dítětem.

Sebehodnocení:

Druhé setkání probíhalo v menším počtu, což vytvořilo příjemnější atmosféru. Setkání hodnotím spíše pozitivně. Všichni účastníci se do všech připravených her zapojili a setkání se účastnili i tatínci, což bylo nad mé očekávání. V tomto setkání se mi opět nepovedlo dodržet stanovený čas, a připravené hry moc nebyly o vzájemné spolupráci, což zpětně hodnotím negativně. Hra, která měla největší úspěch, bylo zvířátkové pexeso, proto jsem se rozhodla touto hrou vždy začít každé další setkání. Tato hra se hodí ke většině setkání (u dítěte podporuje zrakové a sluchové vnímání, matematické dovednosti, paměť).

Reflexe učitelky:

Přínos pro MŠ – prohloubení a upevnění vztahu mezi rodiči a MŠ. Rodiče si mohli ověřit, zda pracují s dětmi doma dobře. Viděli, co vše s dětmi mohou procvičovat u této oblasti. Obsah setkání byl velmi dobře promyšlený a aktivity byly vhodně vybrány. Organizačně opět dobře zvládnuté, aktivity na sebe velmi dobře navazovaly. Opět byl nepatrně problém s časovou dotací, ale pozitivně bych hodnotila vybrané aktivity. Velmi dobré bylo, že si mohli některé aktivity vyzkoušet i samotní rodiče. Byla velmi hojná účast tatínků.

Reflexe rodiče:

Přínos setkání – získala jsem mnoho podmětných tipů, jak s předškolákem nenásilně procvičovat zrakové vnímání i paměť. Na první pohled se hry zdály jednoduché, ale v kolektivu to byla opravdu sranda. Významné informace – náměty na hry a cvičení. Informace byly jasné a ucelené. Průběh setkání se nesl v příjemném a hravém dechu. Velmi rychle uteklo. Setkání bylo velmi veselé a rychle uteklo. Jako každá akce, která má zajímavou náplň. Moc děkuji za tento ucelený koncept a přínosné informace.

Rozvoj sluchového vnímání dítěte

Datum setkání: 18. 12. 2019

Místo realizace: třída a hala v MŠ.

Pomůcky: připravený příběh, vyznačená cesta v hale, šátek, předměty na vydávání zvuků (lžička s hrnkem, triangl, voda, papír).

Cíl setkání: Procvičit sluchové vnímání dětí, podpořit spolupráci skupiny.

Účastníci setkání: učitelka MŠ ze třídy Tygříků a 10 rodičů s dětmi.

Průběh setkání:

Třetí setkání bylo zaměřené na sluchové vnímání. Nejdříve jsme si s dětmi a rodiči zopakovali hru „Obrázkové pexeso“, které jsme opakovali dvakrát. Druhou aktivitou setkání bylo poslech příběhu s pohybem. Na třetí hru jsme se všichni přesunuli do haly, kdy byla na zemi vyznačená cesta pro hru zvuková dráha. Další hra se odehrávala ve třídě a jmenovala se „kukačka“ – poznávání hlasu rodiče a poslední aktivitou v setkání bylo poznávání známých zvuků předmětů.

Popis her a aktivit:

Příběh s pohybem – rodičům a dětem jsem četla příběh, ve kterém jsme si předem dohodli určité slovo pro rodiče i děti. Na dohodnuté slovo v prvním pádě si dítě dřeplo, na druhé dohodnuté slovo rodič udělal to samé. Při tomto pohybu se rodič s dítětem drželi za ruce.

Zvuková dráha – po vyznačené cestě bylo pro rodiče úkolem, pomocí dohodnutého zvuku (tleskání, luskání prsty), dovést dítě do cíle. Po vysvětlení pravidel si rodič s dítětem dohodly pravidla cesty. Dítě mělo po celou dobu cesty zavázané oči šátkem.

Kukačka – na jedné straně místnosti byli rodiče a na druhé děti otočení k sobě zády. Vybraný rodič učitelem udělal zvuk kukačky „kuku“. Děti měly za úkol uhádnout svého rodiče. Obměna hry byla: místo zvuku „kuku“ říct slovo „kukačka“.

Poznávání předmětů podle zvuku – Rodiče dostali papír s tužkou a otočili se s dětmi zády od učitele. Učitel vydával pomocí předmětů zvuky (trhání papíru, přelívání vody, cinknutí lžičkou o hrnek a trianglu, zazvonění na zvonek). Rodiče a děti se spolu radili a zapisovali si předměty na papír.

Sebehodnocení:

Třetí setkání hodnotím velmi kladně, v průběhu panovala přátelská atmosféra. Ve většině případů se všichni zúčastnili všech her a aktivit. Hra obrázkové pexeso je velmi zábavná a dětmi vítaná a pro začátek setkání je dobrá k odlehčení situace. V tomto setkání se podařilo dodržet časový harmonogram, což mě potěšilo. Hra na kukačku se nejprve nedařila, protože děti nemohly uhádnout svého rodiče, proto jsem změnila vydávání zvuku „kuku“ na říkání slova kukačka. Po této odměně hra pokračovala bez problémů. Celkově jsem s tímto setkáním velmi spokojená.

Reflexe učitelky:

Přínos – upevnění vztahu mezi rodiči a MŠ. Mohli jsme hodnotit, jak zvládá rodič práci společně s dítětem. Rodiče mohli vidět, jak se jejich dětem v této oblasti daří, co je potřeba ještě s dětmi procvičit a jakým způsobem mohou svým dětem pomoci. Obsahově dobře zvládnuto. Jedna aktivita se úplně nevydařila, ale paní učitelka pohotově reagovala a vymyslela nové řešení. Časově setkání vyšlo velmi dobře. Organizačně zvládnuté a aktivity na sebe navazovaly. Velmi dobrá aktivita byla ta, že děti měly podle hlasu poznat maminku.

Reflexe rodiče:

Přínosem tohoto setkání byly rozmanité aktivity na tuto tematiku, také jsem viděla, jak syn spolupracuje s ostatními, jak se chová v kolektivu dětí a jak mu činnosti jdou. Uvědomila jsem si důležitost předškolní přípravy v této oblasti. Důležitost informací spatřuji v možnosti jak rozvíjet sluchové vnímání dítěte. Náplň setkání byla pečlivě a odborně připravena, dobrá organizace.

Rozvoj vnímání prostoru a času dítěte

Datum setkání: 15. 1. 2020

Místo realizace: třída a hala v MŠ.

Pomůcky: obrázky zvířat (pexeso), vystříhané značky a vytištěné plány, vytištěné obrázky ovoce, papíry a pastelky.

Cíl setkání: Procvičit vnímání prostoru a času dětí, podpořit spolupráci skupiny.

Účastníci setkání: učitelka MŠ ze třídy Myšiček a 12 rodičů s dětmi.

Průběh setkání:

Čtvrté setkání začalo stejně jako dvě předchozí a to hrou obrázkové pexeso. Poté jsme přešli k aktivitě ukazování stran (pravá, levá), a stání v prostoru – za, před, vedle apod. Další hrou bylo hledání značek v hale a zaznamenávání do plánu. Poté následovala hra ve třídě s názvem kompot a poslední hrou v setkání bylo malování obrázku podle popisu učitelky.

Popis her a aktivit:

Ukazování stran – děti si stouply za svého rodiče a podle pokynů učitelky ukazovaly na různé části těla: kde je pravé ucho, kde je pravá ruka, kde je levá noha, kde je levý palec. Dalším úkolem ve hře bylo to, že si děti stoupaly podle pokynů – vedle maminky, pod, za a vpřed. Poté se stouply naproti rodiče a ukazovaly strany zrcadlově (pravé ucho, levá noha) podle pokynů učitelky.

Hledání značek – děti dohromady s rodičem dostaly plánek a pastelku a společně vyrazili do haly hledat rozmístěné značky, když značku našli, zaznamenali si ji do plánu. Rodiče hledali malé žluté puntíky a děti velké červené kytky.

Kompot – po třídě byly rozmístěné vždy dva stejné obrázky ovoce (6 druhů). Děti se rozmístily ke každému obrázku po dvou. Učitelka říkala větu „dnes si rozdělám např. jahody“ – a děti, které stojí na obrázku jahod se, co nejrychleji vyměňovaly, takto hra pokračovala, dokud se nevyměnily všechny děti, když učitelka řekla slovo kompot, musely se vyměnit všechny děti.

Malování obrázku – děti a rodiče se posadili k jinému stolu a zkusili si namalovat obrázek podle slovního popisu. Děti měly lehký obrázek sněhuláka a rodiče malovali domeček. Učitelka dané skupině postupně říkala, co přesně, a kam namalovat.

Sebehodnocení:

Čtvrté setkání hodnotím mezi méně zdařilé. Některé aktivity v setkání byly příliš zdlouhavé a opět byl překročen stanovený čas. Kladně hodnotím aktivitu s plánkem a hledání značek – všichni se do této aktivity pustili s nadšením, a podle reakcí byla velmi úspěšná a chtěli ji opakovat. U ostatních aktivit byli málo zapojení rodiče ve spolupráci s dítětem.

Reflexe učitelky:

Setkání obohatilo MŠ o větší spolupráci s rodinou, o setkávání s dětmi napříč třídami v soustavné předškolní přípravě. V rámci tohoto setkání měli rodiče možnost vidět, kde jejich děti mají nedostatky. Vedoucí projektu popsala srozumitelně důvody, proč tomu tak je, co by měly na konci docházky do MŠ zvládnout s jistotou. Činnosti byly zvoleny různorodé, vedoucí vždy vysvětlila činnost všem zúčastněným, ujistila se, že všichni vědí, co je úkolem. Veškeré činnosti byly promyšlené, navazovaly na sebe, jen bych okomentovala činnost malování obrázku, což bylo pro děti velmi náročné.

Reflexe rodiče:

Přínos – v dnešním setkání jsem pozorovala pozornost svého dítěte. Důležitost přípravy do ZŠ – pokud má dítě pravidelnou přípravu, pak je přínosem do přípravy do ZŠ. V tomhle setkání byly informace zaměřeny na prostorovou orientaci.

Rozvoj matematických dovedností dítěte

Datum setkání: 19. 2. 2020

Místo realizace: třída a hala v MŠ.

Pomůcky: obrázky zvířat (pexeso), geometrické tvary (zelený a červený kruh), vystříhané obrázky se symbolem cviku – činnosti (dřep, výskok, tleskání) a puntíky, tácky, izolepa, papíry a pastelky.

Cíl setkání: Procvičit matematické dovednosti dítěte, podpořit spolupráci skupiny.

Účastníci setkání: učitelka MŠ ze třídy Medvídků a 14 rodičů s dětmi.

Průběh setkání:

Páté setkání začalo opakovanou hrou obrázkové pexeso, poté následovala hra pravda/nepravda. Třetí hrou v setkání byla berušky, následovala matematická dráha, na kterou se všichni přemístili do haly. Setkání bylo ukončeno ve třídě a to aktivitou s názvem bubliny.

Popis her a aktivit:

Pravda/nepravda – děti dostaly za úkol prohlédnout si svou maminku, poté dostaly do rukou dva papírové kruhy (červený/zelený). Učitelka četla dětem otázky, když otázka byla pravdivá, dítě zvedlo zelený kruh, pokud ne, dítě zvedlo červený kruh.

Otázky:

1. Má Vaše maminka dlouhé vlasy?
2. Má vaše maminka triko z dlouhým rukávem?
3. Má vaše maminka nalakované nehty?
4. Vlasy v culíku?
5. Náušnice?
6. Má na sobě kalhoty?
7. Má vaše maminka modré oči?

Otázky na věci, které nevidíme:

1. Řídí vaše maminka auto?
2. Hraje vaše maminka házenou?
3. Čte vám vaše maminka před spaním?
4. Jezdí vaše maminka na kole?
5. Líčí-maluje-zkrášluje se vaše maminka?

Berušky - děti měly na zádech připevněný papírový talířek s určitým počtem puntíků (od 1 do 6). Pohybovaly se jako berušky po místnosti a hledaly svou „párovou“ berušku. „Párová“ beruška byla ta, která měla stejný počet puntíků.

Matematická dráha – hra probíhala v hale, kde byla vyznačená dráha, která měla tři stanoviště se třemi úkoly. Úkolem byla činnost, která byla vyznačena obrázkem puntíky, které představovaly počet kolikrát se má činnost udělat např. třikrát tlesknout, dvakrát vyskočit. Touto cestou procházel rodič se zavázanýma očima, a dítě jej vedlo a dávalo úkoly podle obrázku a puntíků.

Bublíny – Hru hrály děti, které měly na zemi nejdříve dva kruhy. Učitelka četla dětem otázky a děti si vybíraly podle svých preferencí, nebo pravdy kam patří. Např. do levého kruhu půjdou ti, kdo má krátké vlasy, do pravého půjdou ti, co mají dlouhé vlasy. Učitelka zvyšovala kategorie po číslo 4.

Návrh otázek:

1. Vesnice – město (2)
2. Kluk – holka
3. 5 – 6
4. Krátké – dlouhé vlasy
5. Třídy – medvídci, tygříci, myšičky (3)
6. Rád hraje házenou – fotbal – kolo jízda
7. Jídlo – má rád – řízek – omáčky – buchy
8. Rád ve školce – maluje, cvičí, zpívá
9. Roční období – jaro, léto, podzim, zima (4)
10. Barvy – modrá, zelená, červená, růžová

Sebehodnocení:

Páté setkání bylo velmi příjemné. Během setkání panovala přátelská a pozitivní atmosféra. Podle mého názoru byly všechny hry a aktivity vhodně zvolené. V tomto setkání se mi podařilo dodržet předem stanovený čas a hodnotím ho pozitivně.

Reflexe učitelky:

Pro mě jako učitelku bylo velmi přínosné vidět, jak rodiče reagují na aktivitu svých dětí při jednotlivých činnostech. Také považuji za plus i to, že se setkání účastnili rodiče s dětmi, u kterých jsme doporučovaly návštěvu PPP, z důvodu nezralosti některé z oblastí vývoje. Maminky, nebo tatínci měli možnost pozorovat své dítě při jednotlivých předmatematických aktivitách. Velmi se mi líbilo, že některé děti reagovaly a zapojovaly se samy. Rodiče a děti při činnostech spolupracovali a pracovali jako pár. Obsahově bylo setkání postaveno dobře. Děti s rodiči měli možnost procvičit si orientaci v prostoru, určování barev, pravolevou orientaci, určování počtu, ustálenou a neustálenou konfiguraci, geometrické tvary a podmnožiny. Ve všech aktivitách byly zastoupeny různé předmatematické představy. Organizačně probíhalo výborně. Jelikož to bylo několikáté setkání, tak děti paní učitelku poslouchaly, těšily se na další aktivity a aktivně se zapojovaly. Činnosti na sebe navazovaly, všechny činnosti se stihly v časovém rozsahu. Rodiče byli aktivní, a když bylo potřeba, zapojili se a spolupracovali s dítětem.

Reflexe rodiče:

Přínos setkání – dozvěděla jsem se informace o předmatematických představách. Přínosné bylo pozorovat, jak se můj syn zapojuje do her a jak se chová v prostředí MŠ. (Byl stydlivý). Změna na pohled přípravy do ZŠ – ano, uvědomila jsem si důležitost přípravy. Předávání informací prostřednictvím her mi vyhovovalo, navazovalo na setkání školní zralost a způsobilost, a tímto setkáním mi informace doplnila. Paní učitelka byla občas nervózní, ale průběh setkání to neovlivnilo. Toto setkání nepřekročilo dohodnutý čas, což se v minulých setkáních nepodařilo.

6 EVALUACE PROJEKTU

Projekt byl evaluován prostřednictvím reflektivních listů pro rodiče a pro učitele účastnících se jednotlivých setkání v projektu. Reflektivní list za projekt se skládal ze 7 otázek pro učitele, a z 6 otázek pro rodiče. Na konci každého listu se poslední otázka týkala připomínek a návrhů. Evaluaci prostřednictvím reflektivních listů za projekt sumarizují v tabulce č. 2 a 3. V projektu se také nachází naplánovaná evaluace prostřednictvím diskuze při závěrečném setkání v měsíci červnu.

Evaluace od dětí probíhala ústní formou vybranými dětmi po každém setkání, která nebyla zaznamenána.

6.1 Vlastní reflexe

Realizaci tohoto projektu hodnotím velmi kladně a pozitivně. Většina rodičů se setkání účastnila a docházela na setkání pravidelně. Při setkáních pro rodiče a děti panovala ve většině případů velmi přátelská a pozitivní atmosféra. Rodiče i děti se do připravených her a aktivit vždy zapojili. První setkání byla pro mě velmi náročné, protože jsem nevěděla, jak na mě budou rodiče reagovat a při setkání pro rodiče a děti, jak na mě budou reagovat děti, a jestli se budou chtít všech připravených her a aktivit účastnit. Ale tyto počáteční obavy byly zcela zbytečné a při dalších setkáních jsem si byla jistější. Velkou oporou při setkáních pro mě byla také vedoucí učitelka mateřské školy, která mě ve všem podporovala a dodávala jistotu a účastnila se většiny mých setkání. Negativní věc v setkáních spatřuji v organizaci, a to především v dodržování času. V několika setkáních se mi nepodařilo dodržet předpokládaný čas ukončení a setkání se párkrát protáhlo i o 40 minut, což už vedlo ke snížené pozornosti rodičů i dětí. Dalším nedostatkem u sebe spatřuji ve vysvětlování pravidel her při setkání s rodiči a dětmi, některé pravidla hry jsem popsala nejasně a musela je v průběhu opakovat a doplňovat. Tento nedostatek jsem si hned na začátku projektu uvědomovala a snažila jej odstranit, což se v průběhu dařilo.

Celkově si myslím, že se mi předem stanovené cíle podařilo postupem času naplnit, a proto jsem s tímto projektem spokojená.

6.2 Evaluace učitelek

Projekt celkem evaluovalo pět učitelek účastnících se projektu prostřednictvím reflektivních listů pro učitele za projekt. Sumarizace výsledků z těchto listů je uvedena v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2: Sumarizace výsledků projektu

Kategorie	Učitelé
Přínos projektu pro MŠ	+ Prohloubení a upevnění vztahu s rodiči + Souhrn informací o povinném předškolním vzdělávání + Obohacení programu MŠ
Přínos projektu pro rodiče a děti	+ Získání souhrnných informací o povinném předškolní vzdělávání, PPP, spolupráci se ZŠ + Rozvoj jednotlivých oblastí zábavnou formou
Obsah jednotlivých setkání	+ Obsah jednotlivých setkání byl smysluplný, aktivity na sebe navazovaly, informace se týkaly tématu a zaměření setkání
Organizace, průběh a časové rozvržení	+ 1x – 2x měsíčně bylo vyhovující - Moc aktivit a informací - Délka jednotlivých setkání nebyla dodržena, byla zdlouhavá
Vztahy mezi rodiči a MŠ před a po projektu	+ Vztahy byly kladné, projektem byly prohloubené a upevněné

6.3 Evaluace rodičů

Projekt celkem evaluovalo patnáct rodičů účastnících se projektu prostřednictvím reflektivních listů pro rodiče za projekt. Sumarizace těchto výsledků je uvedena v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3: Sumarizace výsledků projektu

Kategorie	Rodiče
Přínos projektu	<ul style="list-style-type: none"> + Získání informací o povinném předškolním vzdělávání + Společná setkání s ostatními rodiči a dětmi v MŠ + Spolupráce dětí s rodiči, učitelkou v MŠ
Změna pohledu na přípravu dítěte do ZŠ	<ul style="list-style-type: none"> + Důležitost přípravy dětí do ZŠ + Příprava formou her a aktivit
Významné informace	<ul style="list-style-type: none"> + Informace o pedagogicko-psychologických poradnách, souhrn informací o MŠ + Informace o školní zralosti a připravenosti + Hry a aktivity s oblastmi školní zralosti
Předávání informací	<ul style="list-style-type: none"> + Dostatečné předávání informací, praktické vyzkoušení i s dětmi, odpovědi na otázky - Nedodržování stanoveného času setkání
Spolupráce mezi rodiči a MŠ před a po projektu	<ul style="list-style-type: none"> + Získání větší důvěry v MŠ + Prohloubení vztahů + Navázání kontaktu s ostatními rodiči

7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Tento projekt a v něm navržená setkání jsou aplikovatelná v jakékoliv mateřské škole v České republice. Je určen učitelkám mateřských škol a slouží k podpoře připravenosti dětí na základní školu skrze spolupráci mezi mateřskou školou a rodiči v rámci povinného předškolního vzdělávání. Doporučení vzniklo na základě ověřování ve vybrané mateřské škole a evaluaci od rodičů a učitelů, kteří se tohoto projektu účastnili. Ověřování projektu probíhalo od začátku školního roku, tedy od měsíce září až do měsíce února, avšak realizace projektu je plánována až do konce školního roku, a to do měsíce června.

Před začátkem projektu bych doporučila informovat všechny potenciální rodiče účastníci se tohoto projektu o průběhu a plánu jednotlivých setkání. Každé setkání je také potřeba přizpůsobit konkrétní mateřské škole, kde se bude projekt odehrávat.

V setkání pro rodiče je důležité vhodně zvolit den v týdnu a čas začátku setkání. Při první informativní schůzce bych doporučovala dotazník, kde by si rodiče zvolili nejvíce vyhovující den a čas začátku. V dotazníku bych dala rodičům na výběr ze tří možností. Při realizaci jednotlivých setkání pro rodiče bych také doporučovala důslednou připravenost vedoucího projektu vždy k danému setkání, aby případně dokázal odpovědět na dotazy rodičů. V setkáních, kde je naplánována diskuze bych doporučovala mít předem připravené otázky k tématu, kdyby nastala situace, že se rodiče nebudou chtít do diskuze zapojit.

Pro setkání pro rodiče a děti bych doporučovala dbát na jasné a srozumitelné vysvětlování pravidel her a aktivit v setkáních. Také bych doporučovala při některých hrách a aktivitách dbát na bezpečnost dětí i rodičů, především u pohybových her dbát na dostatek prostoru. Důraz bych kladla na dodržování předem vyhrazeného času pro setkání, popřípadě mít v záloze připravené hry navíc při dostatku času, nebo v opačném případě nějakou hru, aktivitu vynechala. Naplánované aktivity i hry může učitelka upravit, nebo doplnit jinými podle aktuální situace v setkání, nebo potřebám dětí a rodičů. Také se mohou některé hry, aktivity v setkáních opakovat v návaznosti na kladnou reakci dětí a rodičů.

Po skončení jednotlivých setkání bych doporučovala malou evaluaci od rodičů například krátkým rozhovorem se dvěma rodiči a při setkání pro rodiče a děti i od nich, nebo prostřednictvím reflektivního listu pro rodiče za setkání.

Projekt doporučuji realizovat jako celek a v doporučeném harmonogramu, protože časové rozvržení jednotlivých setkání, mají svůj důvod a je logické. Celkově by měl projekt napomoci k podpoře připravenosti dětí na základní školu a prohloubení spolupráce a komunikace mezi mateřskou školou a rodinou dítěte v rámci povinného předškolního vzdělávání.

ZÁVĚR

V teoretické části bakalářské práce jsem se věnovala vztahem mezi mateřskou školou a rodinou, kooperací s rodiči a specifiky posledního roku docházky dítěte do mateřské školy. Cílem bylo sumarizovat tyto teoretické poznatky. Spolupráce mezi rodinou a mateřskou školou je součástí každodenního života dítěte, a je velmi přínosné, když tyto dva subjekty mají mezi sebou partnerský vztah. Zavedením povinného předškolního vzdělávání se mění určité podmínky docházky dítěte do mateřské školy. Stále není jasné, zdali povinné předškolní vzdělávání má více pozitiv než záporů. Naopak evidentní se jeví důležitost spolupráce mezi mateřskou školou a rodinou, která byla v minulosti spíše podceňována.

V posledním roce docházky dítěte do MŠ přichází na řadu otázky rodičů, zda je dítě připraveno na vstup do základní školy, jestli je nutná návštěva poradenského zařízení a jaké oblasti u dítěte rozvíjet a jakým způsobem. Proto je přínosné tyto otázky shrnout a komplexně je předat rodině dítěte. Tím se mateřská škola s rodinou může více sblížit, prohloubit vztahy a podpořit přípravu dítěte na základní školu. Na základě těchto poznatků bylo mým hlavním cílem v mé praktické části bakalářské práce vytvořit roční projekt na téma kooperace školy a rodiny v rámci povinného předškolního vzdělávání a část ověřit v konkrétní mateřské škole, kde jsem si kladla za hlavní cíl podpořit připravenost dětí na základní školu skrze spolupráci mezi mateřskou školou a rodiči. V celém mém projektu jsem se zabývala specifiky povinného předškolního vzdělávání. Jelikož jsem projekt ověřovala od měsíce září, snažila jsem se jej logicky poskládat dle aktuálnosti tématu, tak aby byl co nejvíce zajímavý a využitelný pro rodiče. V první části projektu jsem si kladla za cíl, vytvořit projekt, který by mohla využít každá mateřská škola v České republice, a měl by být univerzálním nástrojem pro praxi.

Projekt byl ověřován v konkrétní mateřské škole, jejichž specifika jsou v projektu popsány. Podrobně je také zachycen průběh setkání a následná reflexe, která probíhala vždy po ukončení setkání sebereflexí, vybraným rodičem a učitelem prostřednictvím reflektivního listu pro setkání. V závěru je projekt posouzen jako celek, opět prostřednictvím vlastní reflexe, reflektivních listů pro rodiče a učitele a tyto výsledky byly sumarizovány. Ze získaných výsledků vyplývá, že byl projekt úspěšný, a mé stanovené cíle byly naplněny. Účastníci hodnotili projekt kladně, a proto může být doporučen pro další

použití v ostatních mateřských školách. Mým cílem je plánovaný roční projekt dokončit, protože v průběhu byl u dětí, učitelů a rodičů vyhledáván.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Bečvářová, Z. (2003). *Současná mateřská škola a její řízení*. Praha: Portál.
2. Bednářová, J., & Šmardová, V. (2015). *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let* (2. vydání, ilustroval Richard ŠMARDA). Brno: Edika.
3. Bejdáková, S., Střechová, J., Suchardová, L., Vítková, J., Zdrubecká, H., & Ženatová, Z. ([2018]). *Školní zralost a komunikace*. Praha: Raabe.
4. Carvalho, M. E. P. de. (2001). *Rethinking family-school relations: a critique of parental involvement in schooling*. L. Erlbaum Associates.
5. Čapek, R. (2013). *Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. Praha: Grada.
6. Česká školní inspekce (2018). *Dopady povinného předškolního vzdělávání na organizační a personální zajištění a výchovně-vzdělávací činnost mateřských škol za období 1. pololetí školního roku 2017/2018*. Dostupné z <https://www.csicr.cz/getatta-chment/494adcd7-2e4b-40a7-b564-383d964ce14d/TZ-Dopady-povinneho-predskolniho-vzdelavani.pdf>.
7. Doležalová, J. (2010). *Rozvoj grafomotoriky v projektech*. Praha: Portál.
8. Helus, Z. (2007). *Sociální psychologie pro pedagogy*. Praha: Grada.
9. Kolláriková, Z., & Pupala, B. (Eds.). (2010). *Předškolní a primární pedagogika: Předškolná a elementárna pedagogika* (Vyd. 2). Praha: Portál.
10. Kořátková, S. (2014). *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet* (2., rozš. a aktualiz. vyd). Praha: Grada.
11. Krejčová, V., & Poche Kargerová, J. (2003). *Vzdělávací program Začít spolu: metodický průvodce pro I. stupeň základní školy*. Praha: Portál.
12. Krejčová, V., Poche Kargerová, J., & Syslová, Z. (2015). *Individualizace v mateřské škole*. Praha: Portál.
13. Kropáčková, J. (2008). *Budeme mít prvňáčka: pro rodiče dětí od 5 let*. Praha: Portál.

14. Lažová, L. (2013). *Mateřská škola komunikuje s rodiči: výměna informací, řešení problémů*. Praha: Portál.
15. Majerčíková, J. & Navrátilová, H. (2014). *Spolupráca materskej školy a rodiny: Distanční studijní opora*. Zlín: 2014
16. Majerčíková, J. (2012). *Profesijná zdatnosť (self-efficacy) študentov učiteľstva a učiteľov spolupracovať s rodičmi*. Bratislava: Univerzita Komenského.
17. Majerčíková, J. (2015). *Sporné aspekty úzkych vzťahov rodiny a školy na začiatku vzdelávania*. *Studia Paedagogica*, 20(1), 29-44.
18. Majerčíková, J. (2017). *Odklady povinné školní docházky v perspektivě učitelek mateřských škol*. *Orbis schoale*, 11(1), 9-30.
19. Mertin, V., & Gillernová, I. (Eds.). (2015). *Psychologie pro učitelky mateřské školy* (Třetí vydání). Praha: Portál.
20. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2013). *Desatero pro rodiče dětí předškolního věku*. Dostupné z <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/desatero-pro-rodice-deti-predskolniho-veku>.
21. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2017). *Souhrnné informace o povinném předškolním vzdělávání*. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/40134_1_1/download.pdf.
22. Opravilová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada.
23. Otevřelová, H. (2016). *Školní zralost a připravenost*. Praha: Portál.
24. *Pedagogické hodnocení v pojetí RVP PV: metodika pro podporu individualizace vzdělávání v podmínkách mateřské školy*. (2007). VÚP.
25. Petillon, H. (2013). *1000 her pro školy, kroužky a volný čas: od Atomů po Život na ostrově*. Brno: Edika.
26. Procházka, M. (2012). *Sociální pedagogika*. Praha: Grada.
27. Průcha, J., & Koťátková, S. (2013). *Předškolní pedagogika: učebnice pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: Portál.
28. Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2013). *Pedagogický slovník* (7., aktualiz. a rozš. vyd). Praha: Portál.

29. Rabušicová, M. (2004). *Škola a (versus) rodina*. Masarykova univerzita.
30. Rosenau, M. D. (c2007). *Řízení projektů* (Vyd. 3). Brno: Computer Press.
31. Sedláčková, H., Syslová, Z., & Štěpánková, L. (2012). *Hodnocení výsledků předškolního vzdělávání*. Wolters Kluwer Česká republika.
32. Smolíková, K. (2009). *Výsledky diskuse k zavedení povinného předškolního vzdělávání v ČR* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/8065/vysledky-diskuse-k-zavedeni-povinnehopredskolniho-vzdelavani-v-cr.html/>
33. Svobodová, E. (2010). *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál.
34. Syslová, Z. (2012). *Autoevaluace v mateřské škole: cesta ke kvalitě vzdělávání*. Praha: Portál.
35. Syslová, Z., Kratochvílová, J. (2018). *Predict nástroj pro hodnocení pokroků dítěte v mateřské škole*. Praha: Raabe s. r. o.
36. Syslová, Z., Kratochvílová, J., & Fikarová, T. (2018). *Pedagogická diagnostika v MŠ: práce s portfoliem dítěte*. Praha: Portál.
37. Šimanovský, Z., & Šimanovská, B. (2005). *Hry pro posílení zdravé osobnosti*. Praha: Portál.
38. Šmelová, E., & Prášilová, M. (2018). *Didaktika předškolního vzdělávání*. Praha: Portál.
39. Tomášová, A. (2012). *Mateřskou školou ke školní připravenosti*. Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta.
40. Vágnerová, M. (2000). *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál.
41. Vopel, K. W. (2009). *Skupinové hry pro život*. Praha: Portál.
42. Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání (2005). Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra.

43. *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, školský zákon., ve znění pozdějších předpisů* (2004). Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra.
44. *Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník*. (2012). Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra.
45. Zelinková, O. (2011). *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program: [nástroje pro prevenci, nápravu a integraci]* (Vyd. 3). Praha: Portál.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CNS	Centrální nervová soustava
ČŠI	Česká školní inspekce
MŠ	Mateřská škola.
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.
SPC	Speciální poradenské centrum
ZŠ	Základní škola.

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka č. 1:</i> Harmonogram projektu.....	33
<i>Tabulka č. 2:</i> Sumarizace výsledků projektu.....	65
<i>Tabulka č. 3:</i> Sumarizace výsledků projektu.....	66

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Souhlas rodičů

Příloha P II: Ukázka reflektivního listu pro setkání – Poradenské zařízení od rodiče

Příloha P III: Ukázka reflektivního listu pro setkání – Rozvoj zrakového vnímání od rodiče

Příloha P IV: Ukázka reflektivního listu pro setkání – Naše MŠ od učitele

Příloha P V: Ukázka reflektivního listu pro setkání – Rozvoj matematických dovedností dítěte od učitele

Příloha P VI: Ukázka reflektivního listu pro rodiče za projekt

Příloha P VII: Ukázka reflektivního listu učitele za projekt

Příloha P VIII: Ukázka fotografií z průběhu projektu

PŘÍLOHA P I: SOUHLAS RODIČŮ

Souhlasím se zveřejněním svých fotografií a fotografií svého dítěte v bakalářské práci s názvem „Projekt kooperace školy a rodiny v rámci povinného předškolního vzdělávání“ studentky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, obor – učitelství pro mateřské školy, Simony Poláčkové.

Fotografie budou použity výhradně pro potřeby bakalářské práce.

V

Dne

Podpis

PŘÍLOHA P II: UKÁZKA REFLEKTIVNÍHO LISTU PRO SETKÁNÍ – PORADENSKÉ ZAŘÍZENÍ OD RODIČE

Reflexivní list pro rodiče

Název setkání: *Poradenské zařízení*

Prosím o vyjádření se k otázkám.

1. Jaký přínos pro Vás mělo dnešní společné setkání?
Plno nových informací od "odborníka"
2. Změnil se Váš pohled na přípravu dítěte do ZŠ?
Ne - spíše potvrdil to co jsem už věděla nebo slyšela od učitelůk s MŠ
3. Jaké informace v tomto setkání byly pro Vás významné?
propojení právě obou hemisfér
4. Jaký je Váš názor na předávání informací a průběh setkání?
Setkání bylo příjemné s doplněním odborných otázek a forma přednášky mi vyhovovala
5. Tady nabízím prostor pro Vaše vyjádření se k projektu, popřípadě Vaše návrhy, nebo připomínky:
za toto setkání jsem byla ráda.

PŘÍLOHA P III: UKÁZKA REFLEKTIVNÍHO LISTU PRO SETKÁNÍ – ROZVOJ ZRAKOVÉHO VNÍMÁNÍ OD RODIČE

Reflektivní list pro rodiče

Název setkání: *Rozvoj zrakového vnímání*

Prosím o vyjádření se k otázkám.

1. Jaký přínos pro Vás mělo dnešní společné setkání?

Získala jsem mnoho podstatných tipů, jak s předškoláky naučit se procvičovat zrakové vnímání i pauzovat na první pohled se hry začaly jednoduše, ale vkolobitím to byla opravdu sva

2. Změnil se Váš pohled na přípravu dítěte do ZŠ?

Ano, zjistila jsem, že se nemusí jednat jen o nudné drilování, ale jde to i velmi zábavnou formou

3. Jaké informace v tomto setkání byly pro Vás významné?

Návrhy na hry a cvičení

4. Jaký je Váš názor na předávání informací a průběh setkání?

Informace byly jasné a ucelené. Průběh setkání se nesl v příjemném a hravém duchu. Velmi rychle to uteklo

5. Tady nabízím prostor pro Vaše vyjádření se k projektu, popřípadě Vaše návrhy, nebo připomínky:

Setkání byla velmi veselá a rychle to uteklo. Jako každá akce, která má zajímavou náplň. Moc děkuji za tento ucelený koncept a přínosné informace.

PŘÍLOHA P IV: UKÁZKA REFLEKTIVNÍHO LISTU PRO SETKÁNÍ

– NAŠE MŠ OD UČITELE

Reflexivní list pro učitele

Název setkání: Naše mateřská škola

Prosím vyjádřete se ke každé otázce.

1. Jak hodnotíte přínos tohoto setkání pro mateřskou školu?

Setkání hodnotím velmi pozitivně. Rodiče se do-
věděli veškeré informace o tom, jak mateřská škola
pracuje s dětmi s povinnou předškolní docházkou.
Informace byly předány ucelenou formou. Na tomto
setkání měli rodiče možnost se na vše doptat.
Pro MŠ bylo přínosné, že nemusela předávat info každému zvlášť.

2. Jak hodnotíte přínos setkání pro rodiče a pro jejich děti?

Rodiče měli možnost si ujasnit veškeré informace
o průběhu vzdělávání jejich dětí. Mohli si udělat
obrázek o tom, co vše se v MŠ dělá pro jejich
všestranný rozvoj.

3. Jaký je Váš názor na obsah tohoto setkání?

Možná bylo informací až moc, ale všechny
na sebe navazovaly a celý obsah setkání
dával smysl.

4. Jak hodnotíte organizaci, průběh a časové rozvržení setkání?

Organizaci hodnotím kladně, velmi dobře
zvládnuté. Probíhalo setkání uklidně.
Časově až moc náročné - moc informací
na celkovou časovou dotaci.

5. Prostor pro další postřehy popř. připomínky:

Vzhledem k tomu, že to bylo první
setkání, tak byla na vedoucí projektu
vidět nepatrná nervozita.
Trochu bych zapracovala na práci s hlasem.

PŘÍLOHA P V: UKÁZKA REFLEKTIVNÍHO LISTU PRO SETKÁNÍ - ROZVOJ MATEMATICKÝCH DOVEDNOSTÍ DÍTĚTE OD UČITELE

Reflexivní list pro učitele

Název setkání: Rozvoj matematických dovedností dítěte

Prosím vyjádřete se ke každé otázce.

1. Jak hodnotíte přínos tohoto setkání pro mateřskou školu?

Pro mě, učitelku, bylo velmi přínosné vidět, jak rodiče reagují na aktivitu svých dětí při jednotlivých činnostech. Také považuji za plus i to, že se setkáním účastnili rodiče s dětmi, u kterých jsme doporučovali návštěvu PPP, z důvodu nezralosti některé z oblastí vývoje.

2. Jak hodnotíte přínos setkání pro rodiče a pro jejich děti?

Maminky nebo tatínky měli možnost pozorovat své dítě při jednotlivých předmatematických aktivitách. Velmi se mi líbilo, že děti reagovaly a zapojovaly se samy. Rodiči a děti při činnostech spolupracovali a pracovali jako pár.

3. Jaký je Váš názor na obsah tohoto setkání?

Obsahově bylo setkání postaveno dobře. Děti s rodiči měli možnost procvičit si orientaci v prostoru, určování barev, pravolevou orientaci, určování počtu, ustálenou a neustálenou konfiguraci, geometrické tvary a podvožiny. Ve všech aktivitách byly zastoupeny různé předmatematické představy.

4. Jak hodnotíte organizaci, průběh a časové rozvržení setkání?

Organizace probíhala výborně. Jelikož to bylo několikáté setkání, tak děti paní učitelku poslouchaly, těšily se na další aktivity a aktivně se zapojovaly. Činnosti na sebe navazovaly, všechny činnosti se stihly v časovém rozvrhu. Rodiče byli aktivní a když bylo potřeba zapojili se a spolupracovali s dětmi.

5. Prostor pro další postřehy popř. připomínky:

PŘÍLOHA VI: UKÁZKA REFLEKTIVNÍHO LISTU PRO RODIČE ZA PROJEKT

Reflektivní list pro rodiče

Prosím o vyjádření se k otázkám.

1. Jaký přínos pro Vás měla společná setkání?

Společná setkání byla velmi přínosná. Získala jsem mnoho zajímavých a prospěšných informací.

Přestala jsem se obávat nástupu syna do školy a v neposlední řadě velmi oceňuji i setkávání nás rodičů budoucích školáků. Jsme navzájem vesnice a všichni děti půjdou spolu do školy.

2. Změnil se Váš pohled na přípravu dítěte do ZŠ?

Ano, změnil. Jelikož mám jiné než pedagogické vzdělání, neměla jsem ani představu, že je nějaká předškolní příprava možná a vhodná. Navíc kde jinde bych se všichni tyto informace, takto uceleně, dozvěděla.

3. Jaké informace v setkáních byly pro Vás významné?

Zjistila jsem, že je vhodná příprava předškoláka, ale nejvíce významné bylo, že tato příprava může probíhat nenásilně, formou zajímavých her.

4. Jaký je Váš názor na předávání informací v setkáních a jaký způsob Vám vyhovoval nejvíce?

Informací jsme měli dostatek. Někteří jsme si i rovnou vyzkoušeli. Oceňuji možnost rovnou se i ptát a velmi moc jsem byla spokojená se samostatným konzultacím.

5. Jaký je Váš názor na spolupráci mezi mateřskou školou před projektem a po něm?

Mnohým víc oceňuji práci MŠ a v mnohém tím větší přínos. Zjistila jsem, že se na ni mohu opravdu s důvěrou obrátit.

6. Tady nabízím prostor pro Vaše vyjádření se k projektu, popřípadě Vaše návrhy, nebo připomínky:

za váš projekt moc děkuji. Přinesl mi mnoho zajímavých a důležitých informací. A hlavně uceleně uvítala bych i nějaký praktický workshop přímo s dětmi.

PŘÍLOHA VII: UKÁZKA REFLEKTIVNÍHO LISTU PRO UČITELE ZA PROJEKT

Reflektivní list pro učitele

Prosím vyjádřete se ke každé otázce.

1. Jak hodnotíte přínos projektu pro mateřskou školu?

Celý projekt byl velmi přínosný. Rodiče dostávali kompletní informace, lehce se prohledávaly a upesnily vztahy MŠ s rodiči.

2. Jak hodnotíte přínos setkání pro rodiče a pro jejich děti?

Rodiče měli možnost pracovat se svým dítětem v MŠ. Mohli se zeptat na cokoliv. Prohloubila se důvěra ze strany rodičů k MŠ. Měli přístup k veškerým informacím, které se týkají vzdělávání jejich dítěte.

3. Jaký je Váš názor na obsah jednotlivých setkání?

Setkání byla vždy velmi pečlivě připravena. Obsah se vždy týkal zaměření na jednotlivé oblasti. Obsah byl vhodně zpracovaný. Aktivity na sebe velmi dobře navazovaly. Byly vhodné pro procvičení jednotlivých oblastí.

4. Jak hodnotíte organizaci a průběh projektu?

Organizačně byla všechna setkání velmi dobře zvládnuta. Aktivity na sebe vhodně navazovaly.

5. Co si myslíte o časovém rozvržení setkání?

Ze začátku bylo uvažováno větší množství aktivit na stanovenou časovou dotaci. Průběžně se časové rozvržení velmi zlepšilo.

6. Jak hodnotíte vztahy mezi mateřskou školou a rodinou před a po projektu?

Určitě jde vidět velmi dobrý posun kupředu. Vztahy se prohloubily a upesnily.

7. Prostor pro další postřehy popř. připomínky:

Velmi kladně hodnotím práci vedoucí projektu. Byla vždy pečlivě připravena, aktivity měla velmi dobře promyšlené a hlavně užitečné. Vždy dokázala reagovat na vzniklé situace a dotazy rodičů. Spolupráce mezi vedoucí projektu a rodiči byla na velmi dobré úrovni. Trochu negativně hodnotím práci s hlasem, ale to se v průběhu dost zlepšilo.

Celkově si myslím, že byl projekt velmi užitečný a rodičům jej realizovali obdobnou formou i další školní rok, protože i ohlasy rodičů byly velmi pozitivní.

PŘÍLOHA VIII: UKÁZKA FOTOGRAFIÍ Z PRŮBĚHU PROJKETU

Obrázek č. 1 – Setkání: Rozvoj motorických dovedností dítěte – hra „dostihy“.

Obrázek č. 2 – Setkání: Rozvoj motorických dovedností dítěte – hra „čáp ztratil čepičku“.

Obrázek č. 3 – Setkání: Rozvoj sluchového vnímání dítěte – hra „zvuková dráha“.

Obrázek č. 4 – Setkání: Rozvoj sluchového vnímání dítěte – hra „příběh s pohybem“.

Obrázek č. 5 – Setkání: Rozvoj zrakového vnímání dítěte – hra „zvířátkové pexeso“.

Obrázek č. 6 – Setkání: Rozvoj matematických dovedností dítěte – hra „matematická dráha“.

Obrázek č. 7 – Setkání: Rozvoj matematických dovedností dítěte – hra „bubliny“.

Obrázek č. 8 – Setkání: Naše mateřská škola – „prezentace“.